

Agro- en Foodcluster West-Brabant

Startnotitie m.e.r.

docnr. 162353-R-21
versie 06
22 mei 2006

Opdrachtgever

Suiker Unie / Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij
P/a Pettelaarpark 1
5216 PC 'S-HERTOGENBOSCH

datum vrijgave	beschrijving versie 06	goedkeuring	vrijgave
22 mei 2006	definitief	dr. ir. L.T. Runia	drs. R.A.M. v. Dongen

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Milieueffectrapportage	3
1.2	Procedure	5
1.3	Inspraak op deze startnotitie	7
1.4	Leeswijzer	8
2	Opgave en motivatie	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Suikerfabriek	9
2.3	AICD	10
2.3.1	<i>Opgave, nut en noodzaak</i>	11
2.3.2	<i>Locatie</i>	13
2.4	Glastuinbouw	14
2.4.1	<i>Opgave, nut en noodzaak</i>	14
2.4.2	<i>Locatie</i>	15
2.5	Economische en sociaal-economische effecten	16
2.6	Woningbouw en groen-blauwe inpassing	16
2.6.1	<i>Woningbouw</i>	16
2.6.2	<i>Groen-blauwe inpassing</i>	17
3	Beleidskader	18
3.1	Beleidskader	18
3.1.1	<i>Nota Ruimte (2005)</i>	19
3.1.2	<i>Streekplan Brabant in balans (2002)</i>	19
3.1.3	<i>Gebiedsplan Brabantse Delta (2005)</i>	20
3.1.4	<i>Uitwerkingsplan Steenbergen Halderberge (2004)</i>	21
3.2	De m.e.r.-procedure en het besluit	22
4	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen	23
4.1	Autonome ontwikkeling	26
5	Bouwstenen alternatieven en varianten	27
5.1	Geen alternatieven maar bouwstenen	27
5.2	Zoekgebied	27
5.3	Ruimtelijke bouwstenen	30
5.3.1	<i>Verhouding bruto - netto</i>	30
5.3.2	<i>Compact versus gespreid</i>	31
5.3.3	<i>Infrastructuur en ontsluiting</i>	31
5.3.4	<i>Verkaveling</i>	32
5.3.5	<i>Ruimtelijke situering</i>	34
5.3.6	<i>Water</i>	36
5.3.7	<i>Waterkeringen</i>	36
5.3.8	<i>Landschappelijke inpassing</i>	37
5.4	Niet-ruimtelijke bouwstenen: ambitieniveau duurzaamheid	38
5.5	MMA	38

6	Milieuaspecten	39
6.1	Symbiose en samenwerking	40
6.2	Water	41
6.3	Bodem	42
6.4	Natuur	42
6.5	Landschap	43
6.6	Cultuurhistorie	43
6.7	Archeologie	43
6.8	Verkeer	44
6.9	Geluid	44
6.10	Luchtkwaliteit	44
6.11	Externe veiligheid	45
6.12	Licht	45
6.13	Recreatie	45
6.14	Sociale aspecten	45
6.15	Duurzaam ruimtegebruik	45
	Bronnen	46

1 Inleiding

Dit is de startnotitie 'Besluit-m.e.r. Agro- en Foodcluster West-Brabant'. Deze notitie geeft het begin aan van de milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure¹ die ten behoeve van het realiseren van het Agro- en Foodcluster West-Brabant wordt doorlopen. Het Agro- en Foodcluster West-Brabant is voorzien in het deel van de Oude Prinslandse Polder en Willemspolder dat is gelegen tussen Dinteloord en Stampersgat, aansluitend op het terrein van de suikerfabriek, zie figuur 1.1.

Het Agro- en Foodcluster omvat drie samenhangende clusters:

- De suikerfabriek, de werkzaamheden worden de komende jaren geïntensiveerd;
- De ontwikkeling van het Agro-Industrieel Complex Dinteloord (AICD). Voor de agrarische industrie geldt dat ongeveer 40 tot 60 ha wordt ontwikkeld binnen de huidige grenzen van het terrein van de Suikerfabriek en 120 ha (bruto) nieuw terrein wordt ontwikkeld;
- De ontwikkeling van 250-300 ha netto glastuinbouw binnen een zo compact mogelijke bruto gebied.

De ontwikkeling is een gezamenlijk initiatief van de Suiker Unie, een onderdeel van de Koninklijke Coöperatie Cosun U.A, en de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM), een gezamenlijke onderneming van de provincie Noord-Brabant en NCB Ontwikkeling (een vereniging gelieerd aan de ZLTO).

1.1 Milieueffectrapportage

Milieueffectrapportage

Milieueffectrapportage (m.e.r.) heeft als doel het milieubelang een volwaardige plaats in besluitvormingsprocessen te geven. De 'm.e.r.-plicht' is van kracht sinds 1 september 1987. Sinds die datum is het voor bepaalde activiteiten om een milieueffectrapport (MER), ten behoeve van het nemen van een ruimtelijk besluit of het aanvragen van een milieuvergunning, op te stellen. Het gaat daarbij met name om activiteiten die aanzienlijke effecten op het milieu kunnen hebben. In het Besluit m.e.r. is opgenomen voor welke activiteiten de m.e.r.-(beoordelings)plicht bestaat (art. 7.2 en 7.4 Wet Milieubeheer). Sinds juli 2004 is de Europese richtlijn voor 'strategische milieubeoordeling' (SMB of plan-MER)² van kracht. Momenteel wordt deze richtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De SMB-richtlijn is van toepassing op wettelijke of bestuursrechtelijk voorgeschreven plannen die het kader vormen voor een later m.e.r.-plichtig besluit en / of tevens een passende beoordeling moeten ondergaan op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn. In het kader van het aanwijzen van een locatie voor glastuinbouw in het westen van Noord-Brabant is een SMB / plan-MER opgesteld, maar nog niet gepubliceerd.

1. In deze startnotitie komen twee afkortingen regelmatig voor:

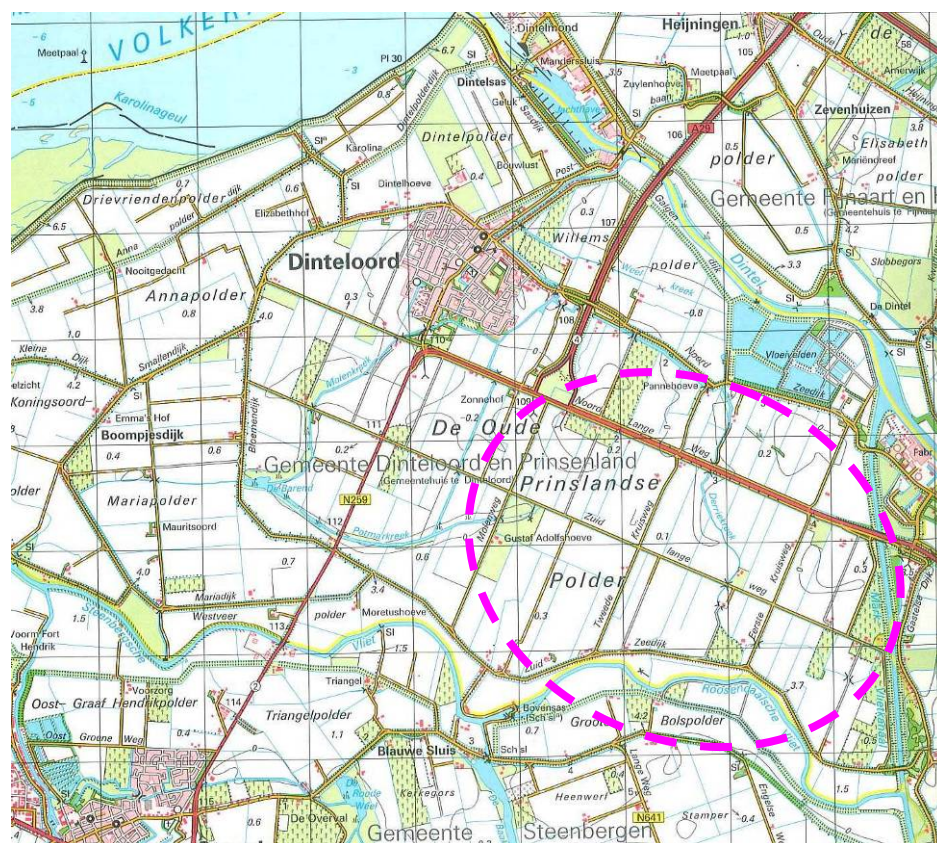
m.e.r.: hieronder wordt de milieueffectrapportage als procedure verstaan, ofwel het traject dat doorlopen moet worden om milieueffecten in beeld te brengen. Dit traject bestaat uit de startnotitie, het vaststellen van de richtlijnen en het opstellen van het milieueffectrapport.
MER: dit is het milieueffectrapport zelf.

2. Het Besluit m.e.r. zal na verwachting na de wijziging wegens de implementatie van de Europese SMB-richtlijn onderscheid maken in m.e.r. ten behoeve van plannen (plan-m.e.r.; overeenkomend met SMB) en besluiten (besluit-m.e.r.; in grote lijnen overeenkomend met het huidige m.e.r.).

Verplichting tot m.e.r.

De aanleg van het glastuinbouwgebied is m.e.r.-plichtig, omdat deze een oppervlakte beslaat van meer dan 100 ha (bruto) (Besluit m.e.r., onderdeel C onder categorie 11.3). De aanleg van het AICD is strikt genomen m.e.r.-beoordelingsplichtig, omdat deze meer dan 75 ha beslaat (Besluit m.e.r., onderdeel D onder categorie 11.3), waarmee beoordeeld zou moeten worden of de m.e.r.-procedure hiervoor doorlopen zou moeten worden. Gezamenlijk met de te ontwikkelen bedrijvigheid op het bestaande terrein van de suikerfabriek bedraagt de ontwikkeling echter meer dan 150 ha, waarvoor een m.e.r.-plicht geldt. Daarnaast worden de drie clusters suikerfabriek, AICD en de glastuinbouw gezamenlijk ontwikkeld en kan dit niet los van elkaar worden gezien, zowel functioneel als ruimtelijk. De ontwikkelingen dienen als één gezamenlijke activiteit te worden gezien. Voor de ontwikkeling van de gehele cluster wordt daarom een m.e.r.-procedure doorlopen.

Het is de bedoeling om het Agro- en Foodcluster in de vorm van een Concrete Beleidsbeslissing (CBB) vast te leggen in een (partiële) streekplanherziening. Het MER wordt opgesteld ten behoeve van dat besluit. Het MER kan dan ook worden aangeduid als een Besluit- MER.

Figuur 1.1: Beoogde locatie Agro- en Foodcluster West-Brabant (Grote topografische atlas Zuid Nederland)

Initiatiefnemers en bevoegd gezag

De Wet milieubeheer maakt bij een m.e.r.-procedure onderscheid tussen de initiatiefnemer en het bevoegde gezag. De initiatiefnemers in deze m.e.r.-procedure zijn de Suiker Unie en de TOM. Zij zijn verantwoordelijk voor het opstellen van deze startnotitie en het MER. Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant zijn bevoegd gezag van de

partiële streekplanherziening die nodig is om de ontwikkeling van het Agro- en Food-cluster juridisch planologisch te regelen.

Besluit-MER, CBB in partiële streekplanherziening

Ten behoeve van de (partiële) streekplanherziening wordt zowel de procedure van een plan-m.e.r. als die van een besluit-m.e.r. doorlopen.

Voor het onderdeel glastuinbouw van de voorgenomen activiteit is inmiddels een plan-MER opgesteld. In dit plan-MER is een aantal mogelijke locaties voor het vestigen van een grootschalig glastuinbouwgebied onderzocht en is een onderbouwing opgenomen voor de noodzaak om te komen tot het realiseren van een glastuinbouwgebied in West-Brabant. Op basis van het plan-MER hebben GS op 28 maart 2006 de locatie Prinslandse Polder als voorgenomen voorkeurslocatie aangeduid voor glastuinbouw. Bij de afweging heeft de mogelijkheden van koppeling van de glastuinbouw aan ontwikkelingen bij de suikerfabriek een rol gespeeld. Uiteindelijk zal de locatie voor de glastuinbouw worden vastgelegd in het streekplan en in bestemmingsplannen.

In de besluit-m.e.r. wordt nu gekeken naar de inrichting van de locatie Prinslandse Polder voor glastuinbouw, in combinatie met de ontwikkeling van een bedrijventerrein bij de suikerfabriek. Deze startnotitie vormt, zoals aangegeven, de eerste stap van deze m.e.r.-procedure.

De milieueffectrapporten voor de plan- en besluit-m.e.r. worden uiteindelijk samengebracht in één milieueffectrapport, dat samen met het voorontwerp van de partiële streekplanherziening zal worden gepubliceerd en waarop dan inspraak mogelijk is.

Het uiteindelijke MER is (samen met andere stukken) de basis voor de concrete beleidsbeslissing in de partiële streekplanherziening. Omdat het plan-MER een belangrijke rol heeft gespeeld bij het aanwijzen van de voorgenomen voorkeurslocatie voor de glastuinbouw (en de keuze om in de besluit-m.e.r. alleen naar de locatie Prinslandse Polder te kijken) wordt het plan-m.e.r. (vooruitlopend op de uiteindelijke publicatie als onderdeel van het MER bij het streekplan) gezamenlijk met deze startnotitie ter inzage gelegd.

1.2 Procedure

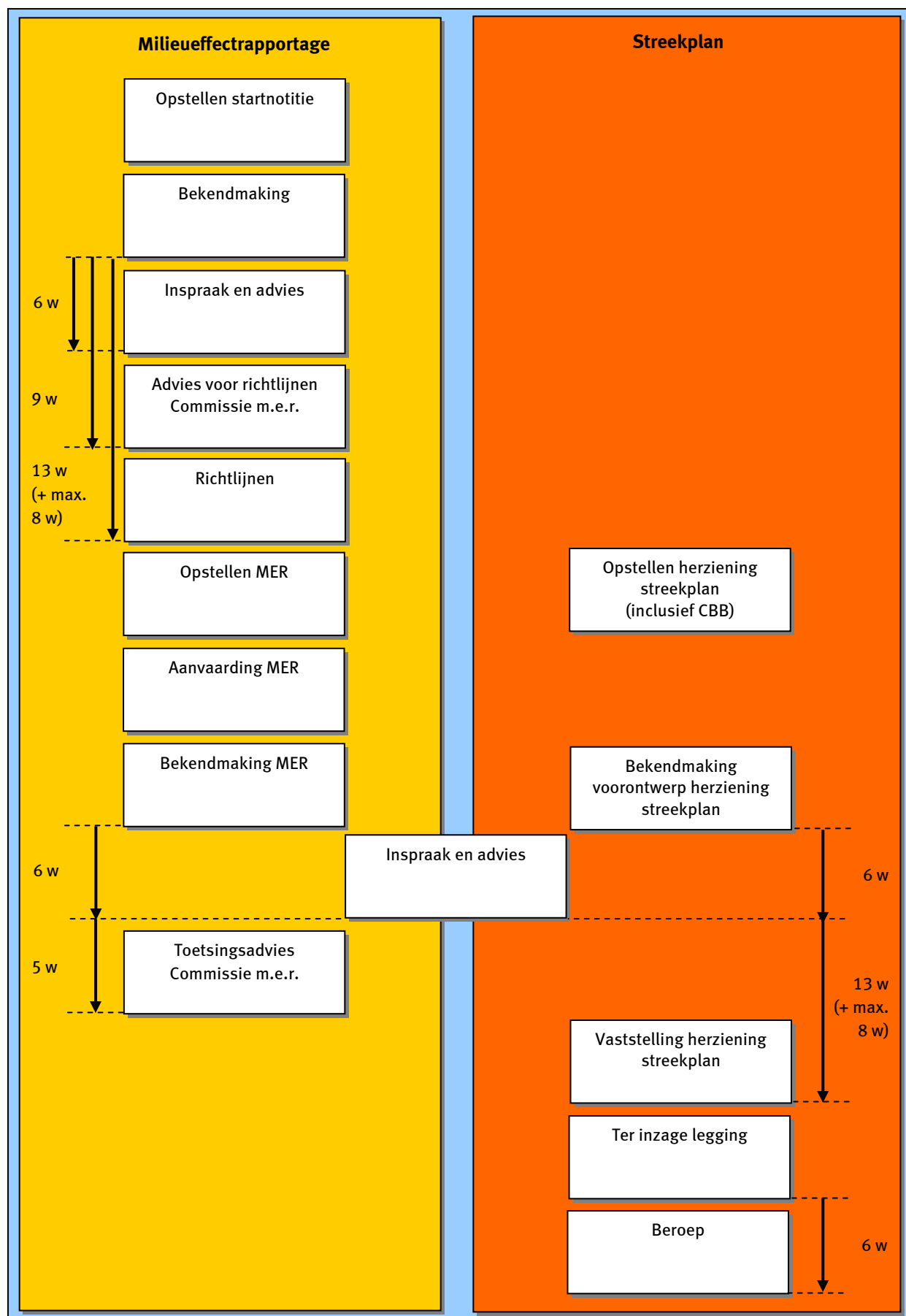
Overzicht van de m.e.r.-procedure

Om tot een afgewogen ruimtelijk besluit te komen waarin de inspraak op verschillende momenten is gewaarborgd, wordt een besluitvormingsprocedure doorlopen, die is opgebouwd uit een aantal instrumenten:

- De wettelijke regeling voor de milieueffectrapportage (Wet Milieubeheer);
- De wettelijke procedure voor het opstellen van een CBB in een streekplanherziening (Wet op de Ruimtelijke Ordening).

In deze paragraaf is de m.e.r.-procedure toegelicht zodat duidelijk wordt welke stappen na het uitbrengen van de startnotitie genomen gaan worden.

In figuur 1.2 is de m.e.r.-procedure geschematiseerd weergegeven. Per stap is aangegeven welke instantie leidend is.

Figuur 1.2: Schema m.e.r.-procedure in relatie tot streekplanherziening

Inspraak en advies

Nu de startnotitie bekend is gemaakt, heeft iedereen in het kader van de inspraak de mogelijkheid om aan te geven welke onderwerpen naar zijn/haar mening in het milieu-effectrapport aan de orde moeten komen. De inspraaktermijn is zes weken. Tijdens deze periode wordt een informatie- en inspraakavond georganiseerd. Ook vraagt het bevoegde gezag aan de Commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs advies over de inhoud van het op te stellen besluit-MER. Tegelijkertijd met deze startnotitie wordt ook het plan-MER ter inzage gelegd. Ook hierop kan inspraak plaatsvinden.

Richtlijnen

Op basis van de startnotitie, het advies van de Commissie voor de m.e.r. en van de overige adviseurs en de inspraakreacties stelt het bevoegde gezag de richtlijnen vast waar het MER aan moet voldoen. Deze richtlijnen geven dus aan welke vragen in het MER moeten worden beantwoord.

Opstelling van het MER

De initiatiefnemer verzorgt in deze fase de opstelling van het MER conform de richtlijnen. In het MER zal worden ingegaan op de (beleids)achtergronden van het initiatief, beschouwde alternatieven voor de uitwerking van het initiatief en de te verwachten milieueffecten in vergelijking met de 'normale' ontwikkeling van het gebied.

Aanvaarding van het MER

Nadat de initiatiefnemer het MER heeft aangeboden aan het bevoegde gezag, toetst het bevoegde gezag of het MER voldoet aan de richtlijnen: bevat het MER voldoende antwoord op alle vragen? Als het bevoegde gezag positief oordeelt, aanvaardt het het MER als basis voor verdere besluitvorming.

Inspraak op het MER

Na de aanvaarding wordt het MER gepubliceerd en samen met het voorontwerp van de partiële streekplanherziening ter visie gelegd.

1.3 Inspraak op deze startnotitie

Met deze startnotitie start de m.e.r.-procedure. Een ieder kan op deze startnotitie reageren. De inspraakreacties dienen mede als basis voor de richtlijnen voor het MER. De inspraakperiode van zes weken start na publicatie van deze startnotitie. Op 3 juli 2006 zal een informatie- en inspraakavond worden gehouden.

Inspraakreacties kunnen worden gestuurd aan:

Het college van Gedeputeerde Staten provincie Noord-Brabant
T.a.v. de heer J.H.A.M. van der Wijst
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Onder vermelding van: 'Startnotitie Agro- en Foodcluster West-Brabant'.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de opgave van het project. Hoofdstuk 3 behandelt het beleidskader en de procedure. Hoofdstuk 4 gaat in op de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Hoofdstuk 5 geeft een beschrijving van de bouwstenen voor de ontwikkeling van het Agro- en Foodcluster. In hoofdstuk 6 zijn de milieueffecten behandeld.

2 Opgave en motivatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is nader ingegaan op het programma en de locatiekeuze voor het Agro- en Foodcluster en de onderbouwing hiervan. Gedeputeerde Staten (GS) van Noord-Brabant heeft op basis van het plan-MER op 28 maart jl. de Prinslandse polder aangeduid als voorkeurslocatie voor de glastuinbouw. Door de mogelijkheden voor koppeling aan de Suiker Unie en andere bedrijven op het Agro- en Industrieel Complex Dinteloord (AICD) heeft GS als uitgangspunt bij de besluitvorming gesteld dat de glastuinbouw in combi met het AICD zal worden ontwikkeld tot het Agro- en Foodcluster West-Brabant (AFC).

Het Agro- en Foodcluster omvat drie samenhangende clusters.

- De suikerfabriek: op het terrein van de suikerfabriek is een aantal fabrieken en installaties aanwezig; de komende 10 jaren worden de activiteiten geherstructureerd en geïntensiveerd;
- De ontwikkeling van het Agro-Industrieel Complex Dinteloord (AICD). Voor de agrarische industrie geldt dat ongeveer 40 tot 60 ha wordt ontwikkeld binnen de huidige begrenzing van het terrein van de suikerfabriek en circa 120 ha (bruto) nieuw terrein wordt ontwikkeld; dit houdt in dat buiten het bestaande terrein van de suikerunie circa 120 ha bruto bedrijventerrein zal worden ontwikkeld
- De ontwikkeling van 250-300 ha netto glastuinbouw binnen een zo compact mogelijke bruto gebied. De bruto omvang bedraagt maximaal 600 ha. Niet uitgesloten wordt een uitbreiding tot circa 380 ha netto glas binnen het maximale bruto gebied.

De opgave bedraagt derhalve:

onderdeel	netto omvang (ha)	bruto (ha)
Agro-Industrieel Complex		
<i>Huidige terrein</i>		175
<i>Herontwikkelbaar op huidig terrein</i>	40-60	
<i>Nieuw te ontwikkelen terrein</i>	80-100	120
<i>Totaal</i>	120-160	295
glastuinbouw	250-300 (uitloop tot maximaal 380)	uitloop tot maximaal 600

Deze opgave wordt in onderstaande paragrafen nader toegelicht.

2.2 Suikerfabriek

De suikerfabriek is onderdeel van Suiker Unie, een producent van kristalsuiker en suikerspecialiteiten en dochter van Cosun. De onderneming is hoofdzakelijk actief in Nederland. Op dit moment heeft ze productielocaties in Dinteloord, Groningen, Puttershoek en Roosendaal. De suikerfabriek Dinteloord is één van de drie overgebleven

suikerfabrieken in Nederland (2 van de Suiker Unie en 1 van CSM) en tevens de locatie van het hoofdkantoor van de Suiker Unie. De productie van de suikerfabriek is de afgelopen jaren met 20-30% toegenomen, onder meer als gevolg van het sluiten van de suikerfabriek in Puttershoek. De 'bietencampagne', die momenteel ongeveer 110 dagen in beslag neemt zal mogelijk zelfs naar 130-140 dagen worden verlengd. Op het terrein van de suikerfabriek zal de komende jaren een aantal autonome ontwikkelingen, ongeacht de ontwikkeling van het AICD en de glastuinbouw, plaatsvinden. Waarschijnlijke ontwikkelingen zijn o.a.: uitbreiding van silocapaciteit, herplaatsing van specialiteitenfabrieken, bouw van een distributiecentrum, verkleining en verplaatsing van de bietenontvangst, bouw van een bioethanolfabriek, bouw van een grootschalige vergistings- en composteerinstallatie, bouw van een anaërobe waterzuiveringsinstallatie. Deze ontwikkelingen bieden ook mogelijkheden voor koppelingen en samenwerking met bedrijven op het AICD.

Figuur 2.1: Suikerfabriek

2.3 AICD

Er heeft geen plan-m.e.r.studie plaatsgevonden naar het AICD. Voor de ontwikkeling van een AICD, gekoppeld aan de suikerfabriek, is reeds in het streekplan van de provincie Noord-Brabant een planologische basis gelegd. Onderstaand is de nut en noodzaak en de locatiekeuze voor Dinteloord, aansluitend aan de suikerfabriek, gemotiveerd.

2.3.1 *Opgave, nut en noodzaak*

Behouden en versterken sterke concurrentiepositie

De suikerfabriek heeft een belangrijke betekenis voor het economisch functioneren van de regio. De Nederlandse suikerfabrieken behoren tot de grootste en meest efficiënte suikerfabrieken in Europa. De Europese suikerregeling is de laatste jaren aan verandering onderhevig. De Europese suikermarkt is de laatste jaren af flink in beweging. Bovendien gaat suikermarktordening in juli 2006 ingrijpend veranderen. De minimum bietenprijs zal dalen. De interventieprijs wordt een referentieprijs en zal ook dalen. Het totale quotum in de EU zal dalen op basis van een herstructureringsregeling door uitkoop. Suiker Unie heeft zich op deze situatie al grotendeels voorbereid door het doorvoeren van rationalisatie en concentratie van de productie in Dinteloord. Daarmee is de suikerfabriek in Dinteloord de suikerfabriek met grootste suikerproductiecapaciteit in de EU geworden.

Om de concurrentiepositie binnen Europa te kunnen verdedigen, moet Suiker Unie haar suikerproductiekosten verlagen. Daarnaast is gezocht naar andere innovatiemogelijkheden om de rol van motor van de West-Brabantse Agro-industrie economisch te kunnen blijven vervullen. Mogelijkheden om operationeel en innovatief samen te werken met andere bedrijven kan daarin een grote rol spelen. Een agro-industrieel complex past, mede in het kader van de beoogde symbiose/samenwerking, goed binnen deze bedrijfsstrategie.

De regio West-Brabant heeft een sterke concurrentiepositie opgebouwd in de voedings- en genotmiddelenindustrie en de chemische sector. Evenals elders in Noord-Brabant en Nederland staat de agrarische sector onder grote druk. De traditionele band tussen de primaire sector en de verwerkende industrie in de regio wordt steeds losser. Het concept van het AICD beoogt een bijdrage te leveren aan de sterke positie van de voedings- en genotmiddelenindustrie en waar mogelijk de band met de agrarische sector te herstellen door nieuw perspectief te bieden [BRO, januari 2000].

De provincie Noord-Brabant erkend in haar motie (Vergadering provinciale staten van 4 maart 2005, motie M1) dat de suikerbieten teelt en suikerfabriek belangrijk zijn voor de agrarische economie en werkgelegenheid van Noord-Brabant. Vanwege dat belang wil de provincie de suikersector behouden en toekomstperspectief bieden. In haar streekplan ziet de provincie bij de suikerfabriek, onder voorwaarden, mogelijkheden voor innovatieve ontwikkelingen, met voordelen voor economie en milieu via een clustering van bedrijven. Het AICD geeft volgens de provincie invulling aan deze voorgestelde ontwikkelingen. Gedeputeerde Staten bevorderen dat de vorming van clusters met specifieke en innovatieve bedrijvigheid bij de suikerfabriek in de gemeente Steenberghe nader wordt bestudeerd. [provincie Noord-Brabant, februari 2002]

In de 'Visie Agrologistiek' heeft het Rijk de ambitie vastgelegd om te willen komen tot verbetering van de efficiëntie in de agro- en foodsector langs drie wegen. Op de eerste plaats door clustering van primaire productie, verwerking en distributie van agrarische producten en voedingsmiddelen. Ten tweede door clusters met elkaar te verbinden zodat aanvoer van grondstoffen en afvoer van producten gebundeld kunnen worden. Tenslotte door het beter regisseren, sturen en beheersen van goederenstromen.

Agroparken kunnen in dit verband een sleutelrol vervullen. Dit zijn ruimtelijke clusters van agrarische en niet-agrarische activiteiten. Dit concept biedt mogelijkheden voor het sluiten van kringlopen, het besparen van transport en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Ook wordt een transparante productiewijze mogelijk. Het AICD geeft in samen-

hang met de suikerfabriek en de glastuinbouw invulling aan deze ambitie. Daarbij komt dat als gevolg van de sluiting van de suikerfabriek in Puttershoek er maar één complex van deze schaal in (de buurt van) het Brabantse overblijft waaraan rechtstreeks agro- en voedingsmiddelenindustrie kan worden gekoppeld. [BRO, maart 2005]

Programma AICD

Het programma van het AICD voorziet in de realisatie van 120-160 ha netto agro-industrieel bedrijventerrein. Met deze omvang kan worden voorzien in een deel van de behoefte aan bedrijventerreinen in West-Brabant. De omvang van het bedrijventerrein wordt bepaald door het areaal dat nodig is om te komen tot een duurzaam agro-industrieel bedrijventerrein met de beoogde functie en meerwaarde (synergie en symbiose/samenwerking).

Van het totale areaal kan 40 tot 60 ha worden gerealiseerd binnen de huidige inrichting van het terrein van de suikerfabriek (175 ha bruto). Het resterende deel, 80 tot 100 ha (overeenkomend met 120 ha bruto), dient te worden ontwikkeld op nieuw terrein. Van dit nieuwe oppervlakte moet bruto 60 ha de mogelijkheid van een fysieke connectie met de suikerfabriek houden. Op het nieuw te ontwikkelen AICD zullen zich bedrijven vestigen uit de sector van de bio-based economy en gerelateerde bedrijven, hetgeen betekent: bedrijven die direct aansluiten bij de activiteiten van de Suiker Unie; bedrijven uit de agro- en levensmiddelensector; biomassa verwerkende en bio-fuels producerende bedrijven; recyclingbedrijven; gerelateerde utility-bedrijven (energie, water, etc.); gerelateerde handels, distributie-, assemblage en verpakkingsbedrijven (met een zeker aandeel in bio-based producten); glastuinbouwgerelateerde bedrijven; serviceverleners aan bedrijven op het bedrijventerrein, de glastuinbouwlocatie en de landbouw in de regio, gerelateerde onderzoeks- en onderwijsinstellingen; en bedrijven die eventueel voor de regio complementair zijn.

De genoemde soorten bedrijvigheid zijn samen met REWIN³ en SES⁴ bepaald en besproken. Een bedrijventerrein met het karakter van het AICD kan een zeer goede aanvulling zijn op de bestaande bedrijventerreinen zowel voor midden- als kleinbedrijf als de grotere bedrijven.

Zware categorieën (4 en 5) zullen naar verwachting maximaal 40% van het totaal nieuw te ontwikkelen netto oppervlak zijn. Voorbeelden van bedrijven uit zware categorieën zijn agroverwerkende en levensmiddelenproducerende bedrijven, vergelijkbaar met de suikerfabriek, zoals verwerking van aardappelen en productie van alcohol uit restproducten. Andere voorbeelden zijn producenten van ongebluste kalk en een grote vergistings- en composteerinstallatie.

-
3. NV REWIN West-Brabant is de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor West-Brabant. REWIN bevordert de regionale economische ontwikkeling door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren.
 4. In het Openbaar Lichaam voor Sociaal-Economische Samenwerking (SES) West-Brabant werken achttien gemeenten samen aan strategische allianties op het gebied van economische zaken, bedrijventerreinen, arbeidsmarkt en werkgelegenheid, plattelandseconomie en toerisme en recreatie.

2.3.2 *Locatie*

Argumenten voor de locatiekeuze zijn [BRO, maart 2005]:

- De aanwezigheid van de bestaande suikerfabriek met haar installaties en (rest)stromen, die aanknopingspunten voor symbiose en samenwerking zijn (zie kader);
- Zoals reeds aangegeven vormt op regionale schaal deze locatie de enige mogelijkheid van deze omvang waaraan rechtstreeks agro- en voedingsmiddelenindustrie kan worden gekoppeld;
- Er is sprake van een agrarische omgeving met op dit moment veel akkerbouw. Agrariërs in de omgeving zoeken naar nieuwe impulsen en nieuwe mogelijkheden voor de verbetering van de winstgevendheid van hun bedrijfsvoering;
- De koppeling van een groot glastuinbouwvestigingsgebied met alle product- en reststromen van dien biedt in potentie symbiosemogelijkheden voor zowel de suikerfabriek, de bedrijven op het AICD als voor de glastuinbouw;
- Er is sprake van goede ontsluitingsmogelijkheden over de weg (A29 en de doortrekking hiervan richting Antwerpen);
- Er is sprake van goede ontsluitingsmogelijkheden over water (Dintel). Voor agro-industriële procesindustrie is dit een belangrijke vestigingsfactor, omdat grondstoffen in bulk aangevoerd moeten kunnen worden. Vaak komen deze grondstoffen in de havens van Rotterdam en Antwerpen aan land;
- Minimale belemmering door andere functies en voor aanwezige functies.

Op basis van de onlosmakelijke koppeling tussen de suikerfabriek en het AICD zijn voor een dergelijk grootschalig initiatief in West-Brabant geen direct uitgeefbare terreinen beschikbaar. Daarbij komt dat voor vestiging van bedrijven op nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen in eerste instantie de prioriteit bij andere bedrijven ligt waarvan de verplaatsing van het bedrijf gezien de milieutechnische, ecologische of economische noodzaak vele malen hoger ligt. [BRO, januari 2000]

Het creëren van duurzaamheid vormt het uitgangspunt voor het plan. De suikerfabriek, de nieuwe bedrijven op het AICD en de glastuinbouw zullen streven naar steeds verdergaande symbiose en samenwerking.

De symbiose/samenwerking krijgt voornamelijk vorm op basis van:

- Uitwisseling en gezamenlijk gebruik van stromen (grondstoffen, producten, nevenproducten, reststromen, energie en water);
- Gezamenlijk gebruik van en investering in procesinstallaties en utilities (o.a. energiecentrale, later waterzuivering);
- Gezamenlijk ingekochte en gedeelde services;
- Gezamenlijk gebruik van ruimte en infrastructuur;
- Uitwisseling op het gebied van personeel, kennis en ervaring, onderzoek.

2.4 Glastuinbouw

2.4.1 Opgave, nut en noodzaak

In het Plan-MER is het volgende beeld geschetst over de behoefte aan areaal en het nut en noodzaak voor een projectlocatie glastuinbouw in West-Brabant:

- De realisatie van een projectlocatie glastuinbouw in West-Brabant is opgenomen in provinciaal en landelijk beleid. Met het Rijk is in 2000 afgesproken dat er ruimte wordt geboden voor overloop vanuit het westen van het land;
- De gesignaleerde en verwachte toekomstige ontwikkeling van de glastuinbouwsector in Brabant heeft op de korte (tot 2010) en middellange termijn (2010-2020) een groeiende vraag naar goed ontsloten grote kavels tot gevolg;
- Voor Westlandse tuinders is een projectlocatie in Noordwest-Brabant een geschikte vestigingslocatie. Op basis van aannames⁵ zou een belangstelling voor 150-200 ha netto glas kunnen worden ingeschat;
- De op handen zijnde provinciale saneringsregeling kan op basis van aannames⁶ leiden tot een ruimtevraag van 25-40 ha op de projectlocatie voor verplaatsende glastuinders uit West-Brabant;
- Als glastuinbouw in de provincie Noord-Brabant een sector van belang wil blijven, is meer ruimte nodig. Er is de afgelopen jaren sprake geweest van een enorme schaalvergroting, zeker in de glasgroenteteelt;
- Om concurrerend te kunnen blijven produceren, is uitbreiding en nieuwe inrichting van kassengebieden noodzakelijk. Uit peilingen is gebleken dat er meer dan genoeg belangstelling is uit de sector. Zowel van tuinders uit Brabant, als van tuinders uit het westen van het land;
- Uitbreiding van het kassengebied levert ook werkgelegenheid op. Te verwachten valt dat de voorgestelde omvang goed is voor ongeveer 1.500 arbeidsplaatsen;
- De ontwikkeling van nieuwe glastuinbouwgebieden levert milieuwinst op: de nieuwe kassen zijn duurzamer dan de oude en door schaalvergroting, bundeling van activiteiten en nieuwe productiemethoden zijn milieueffecten geringer en beter beheersbaar. Bovendien zijn de arbeidsomstandigheden in nieuwe kassen beter.

Concluderend wordt gesteld dat een projectlocatie glastuinbouw van 250-300 ha netto glas in West-Brabant noodzakelijk is om te voldoen aan de provinciale concentratiedoelstelling en de doelstelling om de glastuinbouwsector zich duurzaam te laten ontwikkelen. Met de overige ruimte die nodig is -tussen en om de kassen- betekent het dat een bruto gebied benodigd is van 500 ha [Witteveen en Bos i.c.m. RBOI, maart 2006]. Voor de uitloop naar eventueel 380 ha netto glas wordt een maximum van 600 ha bruto benodigd gebied aangehouden.

⁵ "In 2004 hebben 50-90 Westlandse tuinders verplaatsingsplannen. Het areaal dat deze tuinders betelen is 70-120 ha. Er is een geringe verplaatsingsbereidheid naar locaties in Noord- en Oost-Nederland. (LEI-rapport "Verkassende Westlanders, Motieven en vestigingsfactoren van verplaatsende Westlandse telers"). Wanneer bedrijven gaan verplaatsen is er tevens sprake van een behoorlijke opschaling. Bij verplaatsing naar een projectlocatie zal al snel het dubbele / driedubbele aan oppervlak worden beteeld. De belangstelling wordt hiermee ingeschat op 150-200 ha netto glas" (Witteveen en Bos i.c.m. RBOI, 2004).

⁶ In het westen van Noord-Brabant komen 60 glastuinbouwbedrijven in aanmerking voor verplaatsing. In de praktijk blijkt slechts 10-20% daadwerkelijk op een nieuwe locatie door te gaan met het bedrijf. Uitgaande van een bestaand oppervlak van 1 ha en de opschaling na verplaatsing (2 à 3 keer zo groot) komt het totale oppervlak te neer op 25-40 ha (Witteveen en Bos i.c.m. RBOI, 2006).

Hiervoor gestelde conclusies worden onderbouwd door een onderzoek dat is uitgevoerd door marktonderzoeksbureau Motivaction. Er is onderzoek gedaan naar de marktpotentie en het nut en noodzaak van de voorgenomen projectvestiging glastuinbouw te Dinteloord.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat 39% van de tuinders in Noord-Brabant uitbreidingsplannen heeft, waarvan 27% dit op een nieuwe / andere locatie wil. In het westen van het land geldt dat 27% van de tuinders uitbreidingsplannen heeft, waarvan 50% op een nieuwe / andere locatie.

Voor tuinders uit Noord-Brabant komen Dinteloord en Deurne als locaties voor uitbreidingsplannen naar voren. Voor tuinders uit het westen van het land worden naast Dinteloord, het Westland, de Zuidplaspolder en Zeeland genoemd. Het berekend marktpotentieel loopt uiteen van 325 tot 537 ha. Hiervan betreft ruim een kwart voor tuinders uit Noord-Brabant. [Motivaction, 2006]

Voor dit MER wordt in principe uitgegaan van 250-300 ha glastuinbouw in een bruto plangebied van maximaal 500 ha. Gezien de belangstelling in de markt wordt in het MER ook gekeken naar mogelijkheden om te komen tot een groter areaal glas (tot maximaal circa 380 ha binnen 600 ha bruto oppervlak).

2.4.2 Locatie

De provincie Noord-Brabant heeft in haar Beleidsnota Glastuinbouw (1999) ervoor gekozen om de glastuinbouwsector ruimte te bieden voor groei tot 1.500 ha netto glas in 2010 én te streven naar concentratie in daarvoor aangewezen gebieden. Door concentratie kunnen synergie- en milieuvoordelen worden behaald en zal de glastuinbouw zich op meer duurzame wijze ontwikkelen. Doelstelling is om in 2010 75% van het areaal in concentratiegebieden te hebben. Belangrijk voor het concentratie en duurzame ontwikkeling is het realiseren van enkele projectlocaties. In de beleidsnota Glastuinbouw is een projectlocatie voorzien in Zuidoost-Brabant en in West-Brabant.

Om de keuze voor een projectlocatie voor glastuinbouw te onderbouwen heeft de provincie in het najaar van 1999 besloten om een locatie-MER op te stellen. Hierin zijn drie locaties meegenomen: Moerdijkse Hoek, Grote Spiepolder en Steenbergen. De beoogde omvang van het nieuwe areaal aan glastuinbouw is 200 ha. Gedeputeerde Staten (GS) van Noord-Brabant wilden dit realiseren op twee locaties: 150 ha in Moerdijkse Hoek en 50 ha in Steenbergen. Op verzoek van de Rijksoverheid (ministeries van VROM en LNV) is het aantal te onderzoeken alternatieven in het MER uitgebreid. De Rijksoverheid wilde namelijk 250 ha nette glas realiseren in Moerdijkse Hoek, ten behoeve van herstructurering van glastuinbouw in het Westland. Resultaat van het locatieonderzoek (concept MER) was dat Moerdijkse Hoek als het meest gunstig naar voren komt. Deze m.e.r.-procedure voor de Moerdijkse Hoek is gestaakt; het MER is nooit vastgesteld.

In 2002 heeft de provincie een nieuw streekplan opgesteld (zie H3). Op de streekplankaart zijn de concentratiegebieden voor glastuinbouw indicatief opgenomen. Moerdijkse Hoek is in het streekplan opgenomen als een bedrijventerrein van 600 ha groot, waarbij ruimte is gereserveerd voor glastuinbouw. In het kader van de ontwikkeling van het bedrijventerrein is in 2002 een startnotitie m.e.r. opgesteld. In deze periode heeft de gemeente Moerdijk meerder keren aangegeven tegenstander te zijn van het nieuwe bedrijventerrein en glastuinbouw in Moerdijkse Hoek. Mede hierdoor is de provincie gaan twifelen aan de haalbaarheid van glastuinbouw in Moerdijkse Hoek.

In het voorjaar van 2003 hebben GS aangegeven dat glastuinbouw in Moerdijkse Hoek kan vervallen onder de voorwaarde dat andere locaties worden aangeduid. In de daaropvolgende streekplanuitwerkingen is gebleken dat in West-Brabant behoefte blijft aan een projectlocatie voor glastuinbouw.

In het kader van het opstellen van de Nota Ruimte is in 2004 overleg geweest tussen de Minister van VROM, de DG van LNV en GS van Noord-Brabant. GS hebben aangegeven dat ze nog steeds een projectlocatie van 200-250 ha willen ontwikkelen, maar niet in Moerdijkse Hoek. De minister van VROM heeft aangegeven dat de provincie de mogelijkheid krijgt om alternatieve locaties te bekijken en te onderzoeken en aan te geven aan VROM en LNV wanneer er voldoende duidelijkheid is. In het kader van dit onderzoek heeft de provincie een Plan-MER opgesteld.

In het Plan-MER is een viertal locaties (Brabants Westland, Prinslandse Polder, Fijnaart / Heijningen en Grootte Spielpolder) aan de hand van twee sets beoordelingscriteria -criteria voor een duurzame locatie (vestigingsaspecten) en criteria voor milieugevolgen- beoordeeld. De beoordeling leverde een duidelijke ranglijst op. De Prinslandse Polder lijkt veruit de meest geschikte locatie. Vanuit vestigingsaspecten heeft deze locatie voldoende ruimte, efficiënte verkavelingsmogelijkheden, en door de nabijheid van de Suikerunie kan gebruik gemaakt worden van bij- en reststromen plus eventuele afvalstromen. Verder heeft het gebied een goede bereikbaarheid. Op basis van milieugevolgen scoort de Prinslandse Polder het best vanwege de mogelijkheden tot inpassing en verbetering van beschermde gebieden (GHS), de kansen voor landschapstransformatie, de relatief beperkte aantasting van cultuurhistorische waarden, de verkeersveiligheid en de relatief beperkte lichthinder [Witteveen en Bos i.c.m. RBOI, maart 2006].

2.5 Economische en sociaal-economische effecten

De ontwikkeling van het Agro- en Foodcluster zal een grote spin-off hebben voor de economie en het verzorgingsniveau van de omliggende kernen. Met name de combinatie AICD en glastuinbouw sorteert dit effect. De directe werkgelegenheid in de regio zal verbeteren. De verwachting is dat in totaal 2.000 nieuwe arbeidsplaatsen worden gerealiseerd, waarvan 1.500 in de glastuinbouw en 500 op het AICD [BRO, maart 2005].

2.6 Woningbouw en groen-blaue inpassing

2.6.1 Woningbouw

Gekoppeld aan de ontwikkeling van glastuinbouw bestaat de behoefte om een 50-tal woningen voor bedrijfsleiders of eigenaren van bedrijven van het Agro- en Foodcluster te realiseren. In het kader van het ontwikkelingsproces zal worden nagegaan of en hoe woningen ingepast kunnen worden, in het gebied zelf dan wel aan of langs de rand van het gebied. Als uitgangspunt is geformuleerd dat op de glastuinbouwkavels zelf geen woningbouw plaatsvindt. Daarnaast wordt onderzocht of bestaande woningen in het gebied wellicht kunnen worden verplaatst.

2.6.2 Groen-blauwe inpassing

Het Waterschap is bezig met het opstellen van de Integrale gebiedsanalyse (IGA). Hierin staat aangegeven wat de wateropgave is voor het gebied in de autonome situatie. Het Agro- en Foodcluster zal een aanvullende opgave tot gevolg hebben. In het MER wordt dit nader uitgewerkt.

De provincie Noord-Brabant en de gemeente Steenbergen willen gelijktijdig met het ontwikkelen van het Agro- en Foodcluster de landschappelijke inpassing van de glastuinbouw en het bedrijventerrein oppakken gecombineerd met landschapsontwikkeling. Kansen voor natuurontwikkeling dienen te worden benut. Bij de uitwerking van de alternatieven in het besluit-MER zal hier nadrukkelijk aandacht aan worden besteed. Onderstaand zijn aandachtspunten en mogelijkheden geformuleerd:

- De Prinslandse polder en Willemspolder zijn als eenheid nog herkenbaar in het gebied. De structuur van deze polders vormt het frame van het landschap. Dit frame kan als structurerend element bij het uitwerken van de plannen worden gebruikt;
- Het plangebied wordt gekenmerkt door een karakteristieke orthogonale verkavelingsstructuur en herkenbare polderdijken. Deze structuren kunnen als structurerend element bij het uitwerken van de plannen worden gebruikt;
- In de Prinslandse Polder zijn vijf gebouwen aanwezig als objecten uit het monumenten inventarisatie project (MIP). Tevens ligt er in het gebied één rijksmonument. Uitgangspunt is deze gebouwen in te passen in het AFC.
- Realisatie van natuur in de kreeksystemen van de Dintel en de Steenbergse Vliet;
- Realisatie van een groene strook door de polder parallel aan de westzijde van de A4 vanaf de Dintel tot aan de Noordlangeweg, wellicht in zuidelijke richting uit te breiden;
- Realisatie van een ecologische verbinding die door en langs de Derriekreek is gepland;
- Realisatie van een groen Prinslandse carré, enkele bomenrijen die (een deel van de) bestaande wegen begeleiden;
- Realisatie van een blauw netwerk zodat op planniveau een hydrologisch neutrale eindsituatie wordt gecreëerd.

Figuur 2.2: Derriekreek ter hoogte van de Noord Zeedijk

3 Beleidskader

In dit hoofdstuk is een overzicht gegeven van het beleid van de rijksoverheid, de provincie en de betrokken gemeente, voor zover relevant voor de voorgenomen ontwikkeling. Vervolgens zijn de belangrijkste beleidsplannen kort toegelicht. In het MER wordt verder ingegaan op het relevante beleid voor het AFC.

3.1 Beleidskader

Ruimtelijke ordening	
Nota Ruimte (2005)	Rijk
Streekplan Brabant in balans (2002)	Provincie
Gebiedsplan Brabantse Delta (2005)	Provincie
Uitwerkingsplan Steenbergen Halderberge (2004)	Provincie
Structuurvisie plus Steenbergen (2002)	Gemeente
Gebiedsvisie Noordflank (2004)	Gemeente
Bestemmingsplannen (diverse)	Gemeente
Landschap, cultuurhistorie, natuur	
Structuurschema Groene Ruimte 2 (2002)	Rijk
Nota Belverdere (1999)	Rijk
Verdrag van Valetta (1992)	EU
Monumentenwet (1988)	Rijk
Flora- faunawet (1998)	Rijk
Vogel en habitatrichtlijn	EU
Cultuurhistorische waardenkaart (2005)	Provincie
Natuurgebiedsplan (2006)	Provincie
Milieu, energie en water	
Water 21 ^e eeuw (2004)	Rijk
Kaderrichtlijn water (KRW) (2001)	EU
Besluit luchtkwaliteit (2005)	Rijk
NMP 4 (2001)	Rijk
Watertoets	Waterschap
Glastuinbouw	
Besluit glastuinbouw (2002)	Rijk
Beleidsnota glastuinbouw (1999)	provincie
Verkeer	
PVVP	provincie
GVVP	gemeente
Externe veiligheid	
Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) (2004)	Rijk

3.1.1 *Nota Ruimte (2005)*

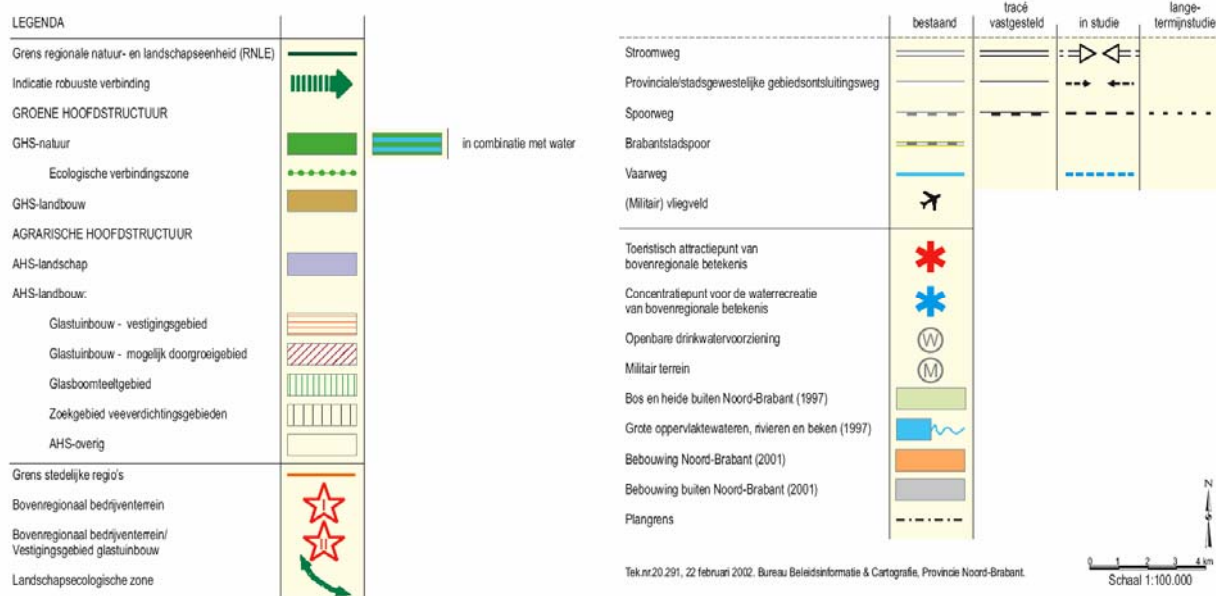
In de Nota Ruimte heeft het Rijk bijzondere aandacht voor de herstructurering van bestaande verouderde glastuinbouwgebieden. Om deze herstructurering mogelijk te maken is onder meer verplaatsing van bedrijven nodig vanuit de bestaande gebieden. Hiertoe heeft het Rijk tien Landbouwonwikkelingsgebieden (LOG's) aangewezen. Eén hiervan betreft de Moerdijkse Hoek. Op basis van informatie uit het plan-MER Glastuinbouw West-Brabant, dat op grond van Europese regelgeving is opgesteld, wordt een LOG in de Oude Prinslandse Polder voorgesteld in plaats van de beoogde locatie in de Moerdijkse Hoek.

3.1.2 *Streekplan Brabant in balans (2002)*

In het Streekplan 2002 is net als in de Nota Ruimte een projectvestigingslocatie glastuinbouw in de Moerdijkse Hoek opgenomen. Deze locatie is op basis van de uitgevoerde plan-MER nu beoogd in de Oude Prinslandse Polder, gecombineerd met Agro Industrieel Complex Dinteloord (AICD).

In het streekplan wordt het op korte termijn doortrekken van de A4 benoemd als na te streven doel. Ten tijde van het publiceren van voorliggende startnotitie is de inspraakperiode op het aanvullende MER A4 Steenbergen net beëindigd. De komende tijd zal het ontwerp tracébesluit (OTB) worden opgesteld.

De kreken in het gebied maken onderdeel uit van de Groene Hoofdstructuur (GHS) als ecologische verbindingszone, of als natuur. De vloeivelden van de Suikerfabriek zijn bijvoorbeeld aangewezen als natuur. Het grootste deel van het gebied is op de plankaart weergegeven als agrarisch gebruik

Figuur 3.1. Streekplan Brabant in balans. [Provincie Noord-Brabant, 2002]

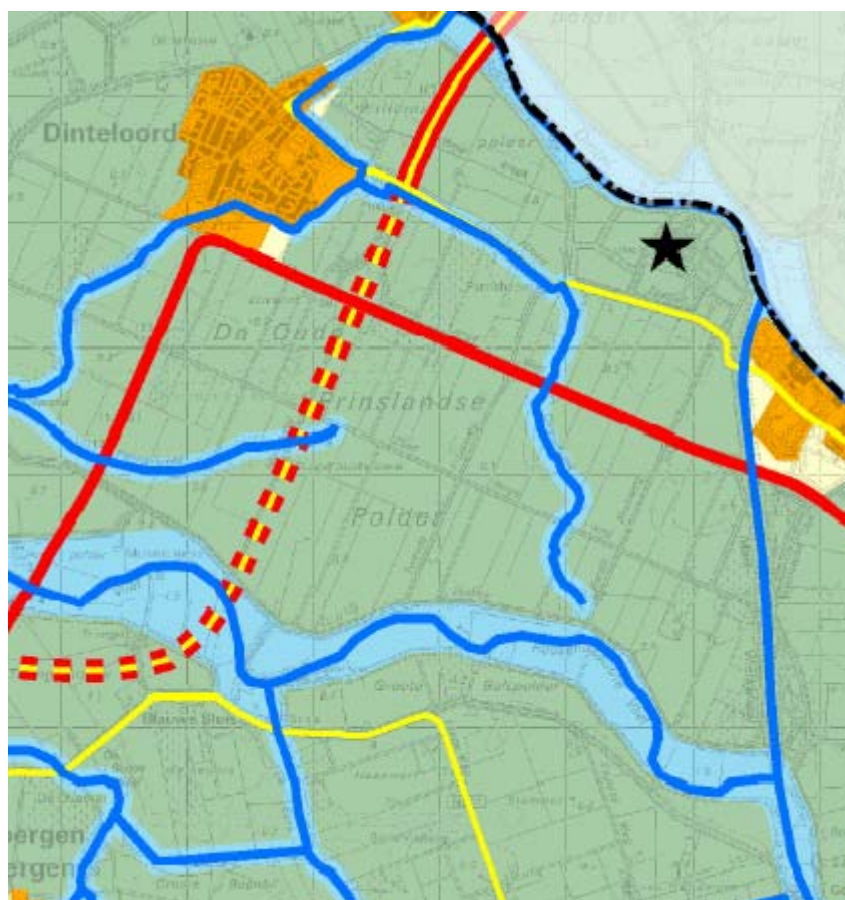
3.1.3 Gebiedsplan Brabantse Delta (2005)

De kreken en rivieren (Dintel, Mark-Vliet kanaal, Derriekreek, Roosendaalse Vliet) in of vlak bij het gebied zijn aangegeven als ecologische verbindingzone. De vloeivelden van de suikerfabriek maken onderdeel uit van de EHS. Een deel van deze verbindingen is ook aangegeven als kansrijk gebied voor extensieve recreatie. Gekoppeld aan de waterlopen wordt in een aantal gebieden gestreefd naar waterberging.

In het plan wordt aangegeven dat er op het terrein van de suikerfabriek en in de omgeving plannen zijn voor grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder bijvoorbeeld het AICD (Agrarisch Industrieel Complex Dinteloord). Hierbij wordt gepleit voor een integrale afweging bij de uitwerking van de ontwikkelingen.

3.1.4 Uitwerkingsplan Steenbergen Halderberge (2004)

Het uitwerkingsplan bij het streekplan geeft een uitwerking voor het gebied Steenbergen Halderberge. Het plan is uit 2004 en daarmee deels gedateerd. Er wordt in dit plan net als in de Nota Ruimte en het streekplan "Brabant in balans" nog uitgegaan van realisatie van bedrijventerrein Moerdijkse Hoek. Wel is het terrein van en rondom de suikerfabriek in dit plan aangemerkt als "strategische locatie nader af te wegen" met het oog op mogelijke innovatieve ontwikkelingen door middel van clustering met andere bedrijvigheid.

Figuur 1.2. Plankaart uitwerkingsplan regio Halderberge en Steenbergen [Provincie Noord-Brabant, 2004]

3.2 De m.e.r.-procedure en het besluit

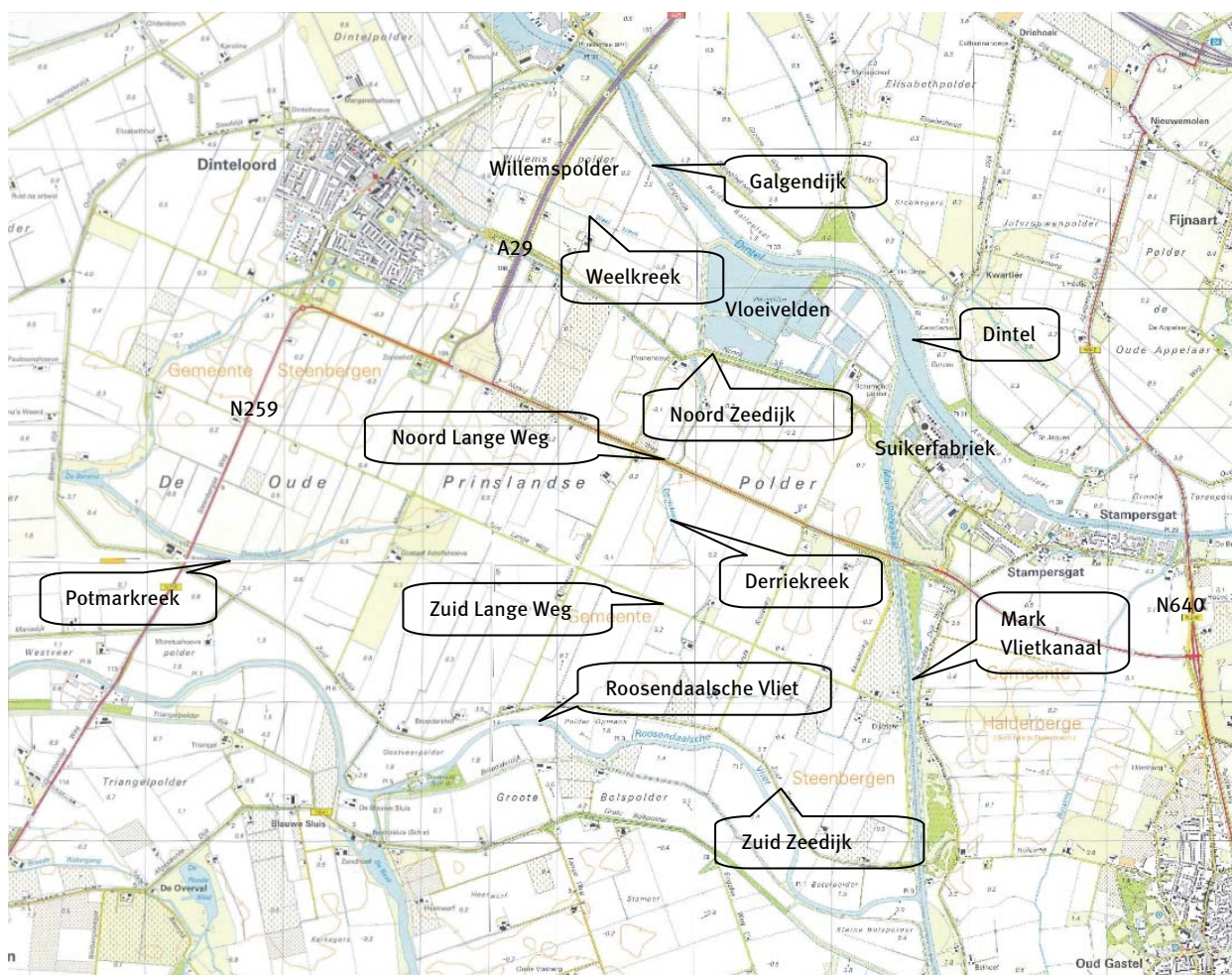
De m.e.r.-procedure waar deze startnotitie deel van uitmaakt is gekoppeld aan een partiële streekplanherziening. Het is de bedoeling om in deze partiële herziening de belangrijkste onderdelen (waaronder de glastuinbouw) aan te merken als een concrete beleidsbeslissing (CBB).

Een streekplan(herziening) met betrekking tot een activiteit bevat een concrete beleidsbeslissing en geldt daardoor als een ruimtelijk plan, dat als eerste in de aanleg, uitbreiding of wijziging van een activiteit voorziet en dat om die reden m.e.r.-plichtig is. Bij een concrete beleidsbeslissing gaat het om een bestemmingsplan vervangend besluit. Uit de jurisprudentie komt naar voren dat bij een concrete beleidsbeslissing aan de volgende criteria moet worden voldaan:

- Tot uitdrukking moet zijn gebracht dat het verantwoordelijk bestuursorgaan (in dit geval Provinciale Staten) met de planvaststelling heeft bedoeld voor het betreffende plangedeelte een afgewogen beslissing te nemen;
- De plaats of het gebied waarvoor de beslissing geldt moet voldoende concreet zijn aangegeven;
- Het beoogde project of de ruimtelijke ingreep moet voldoende concreet zijn vermeld;
- De gevolgen voor in het aangewezen gebied gelegen bedrijven (agrarische en niet-agrarische) moeten ook worden meegewogen.

4 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen

Het zoekgebied voor het Agro en Foodcluster West-Brabant ligt in de gemeente Steenbergen tussen de kernen Dinteloord en Stampersgat. Het gebied ligt in de Oude Prinslandse Polder, een zeekleipolder, en de Willemspolder (respectievelijk 1100 ha en 119 ha). Het gebied is op dit moment vooral agrarisch in gebruik. Verspreid in het gebied ligt een aantal boerderijen. In het noordoosten van het gebied ligt de suikerfabriek met bijbehorende vloeivelden.

Figuur 4.1: overzicht topografische kaart

Wonen en werken

In het zoekgebied ligt verspreid een aantal woningen en boerderijen. Nabij het zoekgebied liggen de kernen Dinteloord, Oud Gastel en -aansluitend aan het terrein van de suikerfabriek- Stampersgat. Het zoekgebied heeft een agrarische functie. Behalve de suikerfabriek en de daarbij behorende activiteiten zijn belangrijk voor de werkgelegenheid.

Infrastructuur

Het zoekgebied is goed bereikbaar over de weg en ligt aan vaarwater.
De belangrijkste weginfrastructuur in het gebied bestaat uit de A29, de N259 en de N268.
De A29 vormt de verbinding van het gebied met het noorden. De N259 loopt van de A29

via Steenberghe naar Bergen op Zoom. De N268 loopt vanuit het gebied in de richting van Oud Gastel.

De Dintel en het Mark Vlietkanaal zijn vaarwater voor scheepvaartverkeer tot en met Cemt-klasse IV. De lengte van een standaard schip uit deze klasse omvat 80 - 85 m, de breedte 9,5 m en de diepgang 2,5 m. De schepen kunnen een tonnagesvervoer van 1.000 -1.500 ton [Rijkswaterstaat, 2002].

In het westelijk deel van zoekgebied ligt een ondergrondse buisleiding.

Water

In het gebied zijn verschillende waterlopen en kreekjes aanwezig. In het noorden ligt de Dintel, aan de oostkant van het gebied ligt het Mark-Vlietkanaal, in het zuiden ligt de Roosendaalse Vliet. Midden door het gebied loopt de Derriekreek. In het westen ligt een klein stukje Potmarkreek en de Weelkreek.

De waterkering in het gebied wordt gevormd door Galgendijk (B90), Noord Zeedijk (B91), de dijk langs het Mark Vlietkanaal en de Zuid Zeedijk. De vloeivelden van de suikerfabriek liggen hierdoor buitendijks. De waterkering is een regionale waterkering.

De Dintel mondt via de Manderssluis ter hoogte van bedrijventerrein Dintelmond uit in het Volkerak.

Natuur

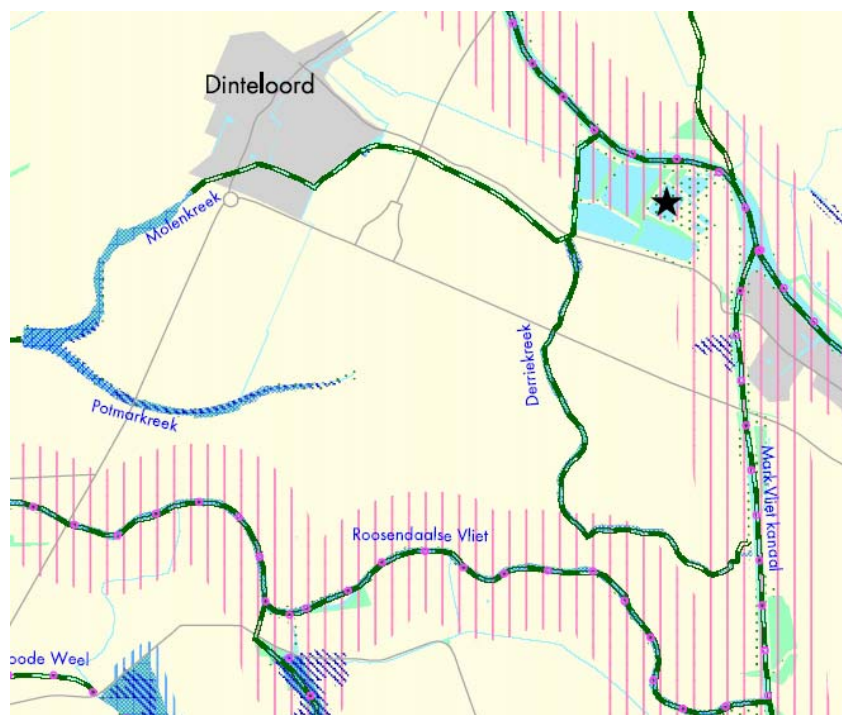
De Derriekreek is aangewezen als ecologische verbindingzone (EVZ) die moet aansluiten op het Mark-Vlietkanaal (EHS, GHS). De Dintel, Roosendaalse Vliet en de Potmarkreek functioneren als EVZ. In het beleid van de provincie zijn de in gebruik zijnde en blijvende vloeivelden (met de huidige bestemming 'bedrijven') van de suikerfabriek opgenomen als onderdeel van de Groene Hoofdstructuur en vervolgens op aanwijzing van de provincie op nationaal niveau opgenomen als Ecologische Hoofdstructuur. In het gebied komen voor zover bekend geen beschermde soorten voor (tabel 2 of 3) van het besluit vrijstelling beschermde plant - en diersoorten [Provincie Noord-Brabant, 2006].

Landschap en ontstaansgeschiedenis

De Oude Prinslandse Polder is ingepolderd vanuit de Polder van Nieuw Gastel, die op zijn beurt weer een uitbreiding is van het ingepolderde kustland rond Oud-Gastel. Daar gaat het landschap over naar de Brabantse zandgronden. De polder ligt tussen twee riviertjes, die beide de afvoer vormden van Noord-Brabantse beken. Aan de noordzijde is dat de Dintel, aan de zuidzijde de Steenbergse en Roosendaalse Vliet. In het westen ligt het Volkerak.

In de polder ligt een tweetal kreekrestanten, De Molenkreek/Potmarkreek (die vroeger uitmondde in de Steenbergse Vliet) en de Derriekreek (die vroeger een verbinding vormde tussen de Vliet en de Dintel). De kreekrestanten -met een kronkelend verloop- contrasteren met de rationele verkavelingsstructuur.

De bodem van de polder is betrekkelijk homogeen en bestaat uit matig zandige en lichte klei.

Legenda

Water

- Oppervlaktewater
- Regionale waterberging - in te richten waterbergingsgebied
- Regionale waterberging - voorlopig reserveringsgebied 2016
- Beek- en kreekherstel
- Zoekgebied rivierverruiming (nvt)
- Functie afgestemd op waterkwaliteit
- Functie afgestemd op waterkwantiteit
- Blauw knooppunt

Natuur

- Natuur (EHS)
- Natuur- en groengebieden buiten EHS
- Ecologische verbindingzone
- Robuuste ecologische verbindingzone (indicatief) (nvt)
- Te versterken (behouden) natuurwaarden

Landbouw

- Grandgebonden landbouw - open landschappen
- Grandgebonden landbouw - besloten landschappen
- Boomteelt
- Glasuinbouw - vestigingsgebied
- Glasuinbouw - doorgroeigebied

Landschap en cultuurhistorie

- Landschappelijk te versterken gebied
- Ontwikkelen en versterken cultuurhistorische waarden

Recreatie

- Intensieve recreatie
- Kansrijke extensieve recreatie
- Projectlocatie
- Stedelijk uitlooptgebied
- Kansrijke waterrecreatie
- Recreatieve poort

Wonen, werken en leefbaarheid

- Stedelijk gebied / bebouwing
- Kernrandzone (nvt)
- Te ontwikkelen woongebied
- Te ontwikkelen bedrijventerrein
- Te reserveren bedrijventerrein
- Strategische locatie
- Aandachtskern leefbaarheid (nvt)

Topografie & Toponiemen

- Weg
- Spoorweg
- Provinciegrens
- Grens revitaliseringsgebied

Aarle

- Zandleij
- Water

Thematische informatie: ontwerp gebiedsplan september 2004

Stedelijk gebied, te ontwikkelen/reserveren woongebied/bedrijventerrein en strategische locatie: ontwerp uitwerkingsplan streekplan juli 2004

Topografische ondergrond (inclusief oppervlaktewater): © 2000 EuroCartografie

Opmaak: Afdeling GEO, Provincie Noord-Brabant

Tek.nr. 23.449 oktober 2004

0 0.5 1 km
Schaal 1:50.000

Figuur 4.2: aanduiding natuur-, landbouw- en recreatiegebieden [Provincie Noord-Brabant, 2004]

De polder is omgeven met dijken die het slingerende beloop van de krekken en het Volkerak volgen, maar zijn opgebouwd uit rechtstanden en knikken. De polder is ingedeeld op basis van een 'lint' met een breedte van 950 m dat over de grootste lengte van de polder (oostzuidoost - westzuidwest) is 'uitgerold', aldus de richting van de Dintel en de Vliet weerspiegelen en daarmee ook de hoogteligging van de oude ondergrond van dit landschap. Het lint is gevat tussen de Noord Lange Weg en de Zuid Lange Weg. In het midden van de polder is het lint op regelmatige afstand van ca. 1.300 m in blokken ingedeeld. In de noordwestzijde van de polder is Dinteloord ontstaan als een havenstadje (1650) dat met een waterloop verbonden was met de Dintel.

Openheid is zeer kenmerkend voor het gebied. De dijken rond de polder zijn zeer herkenbaar in het landschap aanwezig. De kenmerkende polderstructuur met de typerende (raster) verkaveling en het wegenpatroon is goed zichtbaar. De Derriekreek doorsnijdt deze polderstructuur als een groen-blauw lint. In het noordelijk deel van het gebied is de kreek nadrukkelijker aanwezig dan in het zuidelijk deel [Witteveen en Bos i.c.m. RBOI, maart 2006].

Figuur 4.3: Openheid kenmerkt het landschap

Cultuurhistorie en archeologie

In het gebied ligt een rijksmonument en vijf objecten uit het MIP (monumenten inventarisatie project). Daarnaast is een aantal waardevolle cultuurhistorische structuren in gebied aanwezig. Bijvoorbeeld een historische groenstructuur in de buurt van de Pannehoeve. Het gehele gebied heeft een lage archeologische verwachtingswaarde.

4.1 Autonome ontwikkeling

De N259 wordt omgevormd tot een autosnelweg in zuidelijke richting. Door deze verbinding sluit de A29 aan op de A4 waardoor het gebied aan een goed functionerende noord-zuid (Rotterdam-Antwerpen) verbinding komt te liggen.

Waterberging/ natuurontwikkeling

De zones rond de Mark, de Vliet en Dintel zijn aangewezen als reserveringsgebied voor waterberging, deels gecombineerd met de natuurontwikkeling en recreatie. De zones langs deze waterlopen worden natuurlijk ingericht. Ook andere kreek in het gebied worden natuurlijk ingericht.

5 Bouwstenen alternatieven en varianten

5.1 Geen alternatieven maar bouwstenen

Er is voor gekozen om in deze startnotitie geen (ruimtelijke) schetsen van alternatieven op te nemen. In plaats daarvan is een aantal bouwstenen beschreven, die de basis vormen voor alternatieven. In het MER zal derhalve -uitgaande van de bouwstenen- een aantal alternatieven worden uitgewerkt tot ruimtelijke modellen. Ten behoeve van het MER zullen ontwerpen worden gemaakt, waarbij de bouwstenen als uitgangspunt dienen en waarbij tevens rekening wordt gehouden met (ruimtelijke) factoren die van belang kunnen zijn voor de inpassing. Dit kunnen bijvoorbeeld bestaande waarden en functies zijn, structuren in het landschap, gevoelige bestemmingen en dergelijke. In het MER worden de bouwstenen nader geanalyseerd en in een iteratief proces worden de alternatieven op basis van deze bouwstenen uitgewerkt.

In dit hoofdstuk zijn de bouwstenen beschreven. Voor de bouwstenen waar dit relevant is zijn ze vertaald in ruimtelijke schetsen, die de bandbreedte voor de inpassing laten zien. Bij de beschrijving van de bouwstenen zijn op een aantal plaatsen de variatiemogelijkheden, bijvoorbeeld ten aanzien van de ruimtelijke situering, ingeperkt. Waar dat aan de orde is, is daarbij een motivatie gegeven.

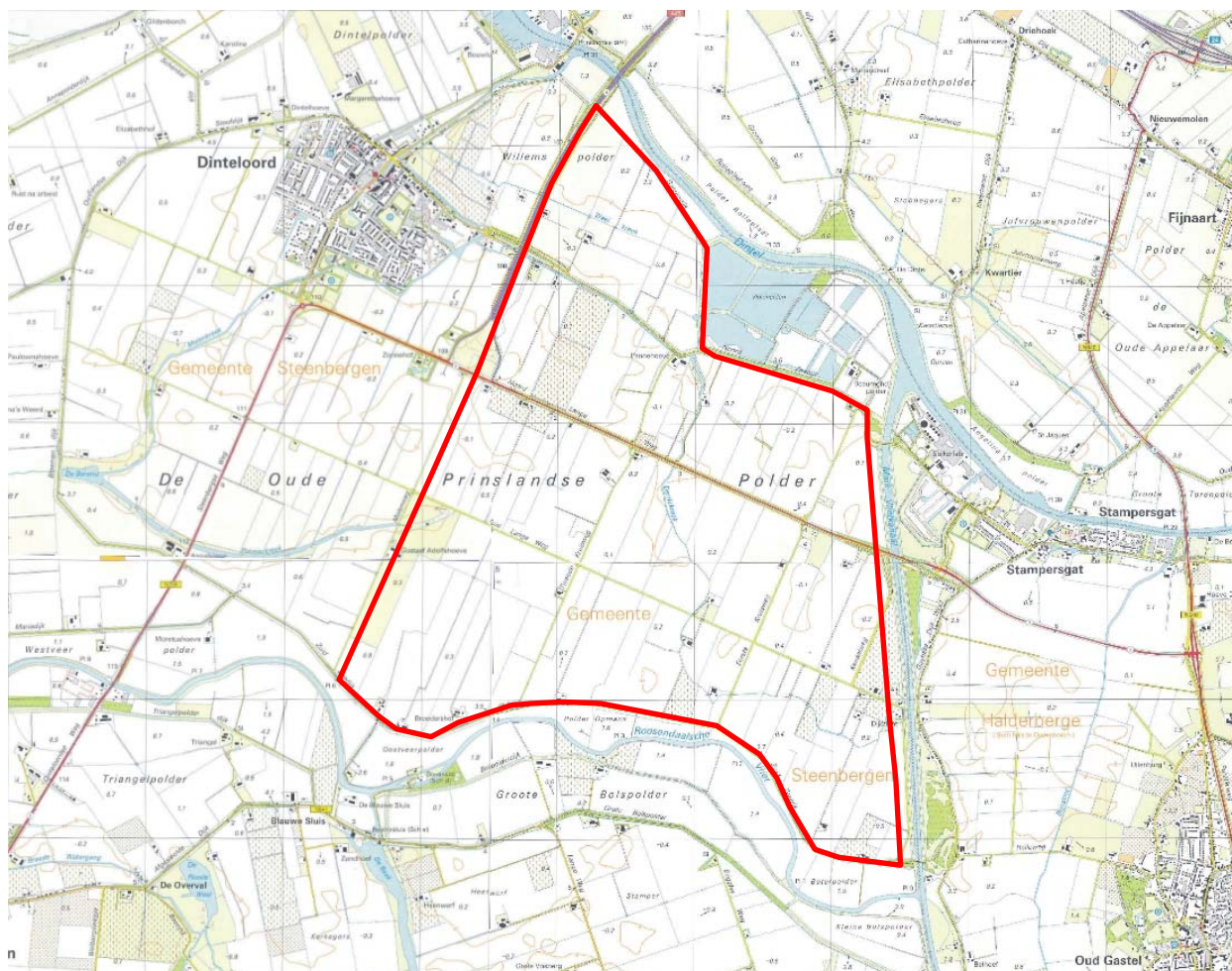
Bij de bouwstenen gaat het in de eerste plaats gaat om ruimtelijke factoren (bijvoorbeeld mate van compactheid, bruto / netto verhouding, situering). Daarnaast zijn ook niet ruimtelijke factoren van belang (bijvoorbeeld energie, water, licht). Door de combinatie van ruimtelijke bouwstenen met niet ruimtelijke bouwstenen (geordend onder de naam ambitieniveau duurzaamheid) komen de alternatieven tot stand.

Onderstaand is voorafgaand aan de bouwstenen eerst nader ingegaan op de afbakening van het zoekgebied voor het Agro- en Foodcluster.

5.2 Zoekgebied

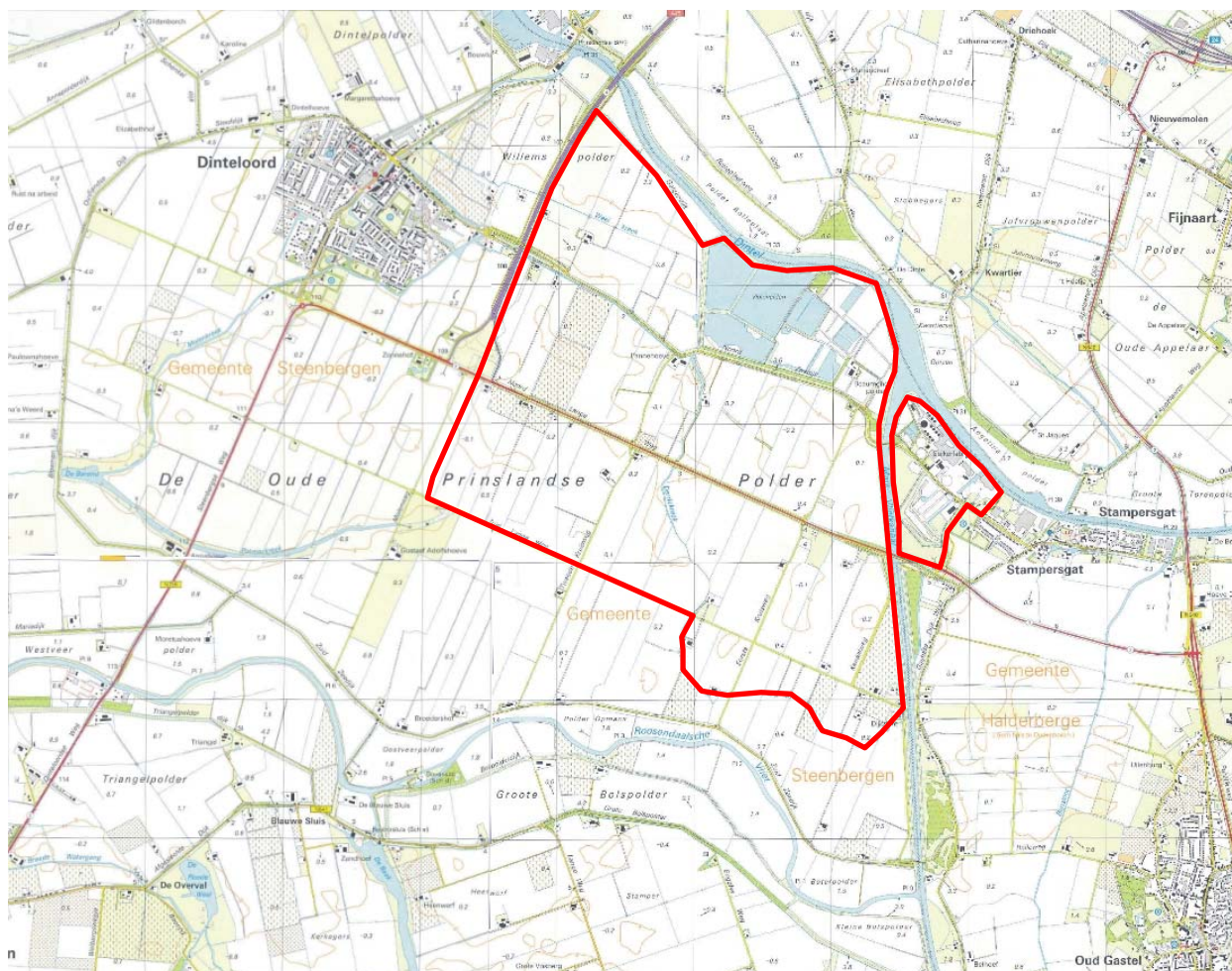
In het Plan-MER is het zoekgebied van de glastuinbouw voor de locatie Prinslandse Polder aangeduid. In figuur 5.1 is dit zoekgebied weergegeven.

In het zoekgebied in het Plan-MER voor de glastuinbouw is geen rekening gehouden met de suikerfabriek en de opgave voor het AICD. Voor de integrale opgave -glastuinbouw en bedrijvigheid- is daarom het zoekgebied uitgebreid. In figuur 5.2 is het gezamenlijke zoekgebied voor de drie clusters aangegeven. Uitgangspunt is dat de nieuwe clusters glastuinbouw en AICD grenzend aan de huidige vloeivelden van de suikerfabriek worden gesitueerd waardoor mogelijkheden ontstaan voor koppeling van processen, energiestromen en ruimtes.

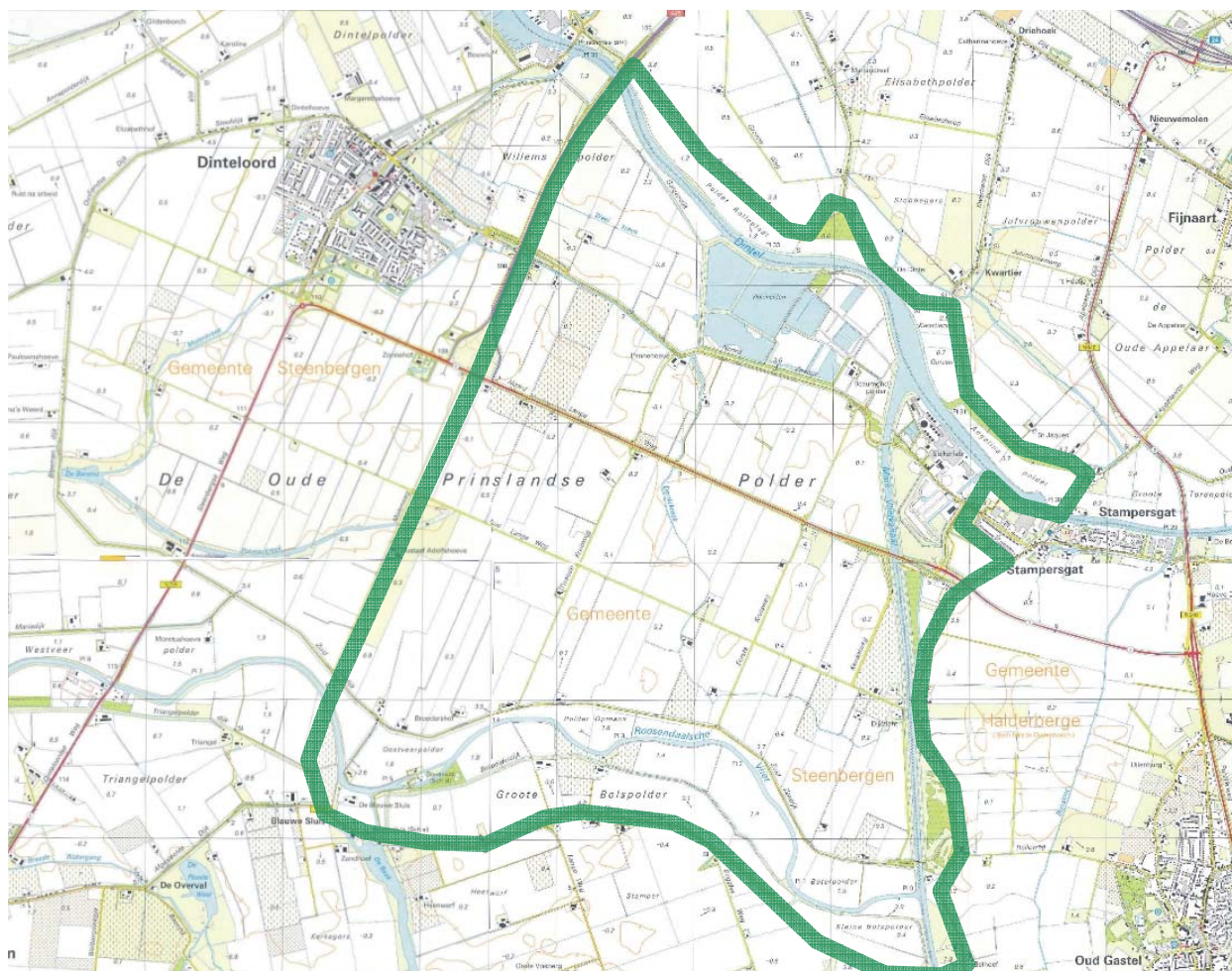
Figuur 5.1: Zoekgebied glastuinbouw volgens plan-MER [Witteveen & Bos, i.c.m. RBOI, 2006]

Tegenover uitbreiding van het zoekgebied met het terrein en de vloeivelden van de suikerfabriek aan de noord- en oostzijde staat de inkrimping van het zoekgebied aan de zuidzijde. Het zoekgebied zoals aangegeven in het plan-MER is ruim begrensd en is daarom niet volledig benodigd voor de situering van het Agro- en Foodcluster. Bij de begrenzing is aangesloten bij de verkaveling van het gebied. De Zuid Lange Weg vormt de grens van het zuidwestelijk deel van het zoekgebied. In het zuidoostelijk deel vormt de Derriekreek de begrenzing. Het zoekgebied omvat hiermee ruim 750 ha. Binnen dit gebied dient het programma voor glastuinbouw en AICD te worden ingepast. Het gebied ten zuiden van de Zuid Lange Weg en de Derriekreek behoudt door deze inperking van het zoekgebied zijn openheid.

Figuur 5.2: Zoekgebied Agro- en Foodcluster

In figuur 5.3 is het zoekgebied weergegeven voor de groene inpassing van het AFC. Binnen de ruime begrenzing van het zoekgebied voor groen kan worden aangesloten op bestaande groengebieden die deel uitmaken van de EHS en GHS en landschappelijke kenmerken. De te realiseren hoeveelheid groen hangt mede af van de wijze waarop de glastuinbouw en het AICD worden ingepast. Het is bijvoorbeeld de vraag of er sprake is van compensatie voor natuurwaarden.

Figuur 5.3: Zoekgebied (groene) buffer en landschappelijke inpassing Agro- en Foodcluster

5.3 Ruimtelijke bouwstenen

5.3.1 Verhouding bruto - netto

Als opgave is voor glastuinbouw 250-300 ha netto glas (met een eventuele uitloop tot 380 ha) geformuleerd binnen een plangebied van maximaal 500 ha (uitloop tot 600 ha) bruto. De netto glasoppervlakte is afhankelijk van de wijze waarop dit binnen het zoekgebied kan worden ingepast. Uitgangspunt is dat de glastuinbouw zo compact mogelijk wordt gerealiseerd. Voor bedrijven met een grote omvang (35-70 ha) dienen er mogelijkheden voor vestiging te zijn.

Voor het AICD geldt dat 40-60 ha netto kan worden ontwikkeld op het terrein van de vloeivelden van de suikerfabriek. Op deze wijze kan op een efficiënte wijze gebruik worden gemaakt van de beschikbare ruimte op het terrein van de suikerfabriek. Wel geldt op dit moment dat een deel van de vloeivelden van de suikerfabriek is -hoewel dit niet spoort met het huidige en geplande feitelijke gebruik en de bestemming in het vigerende bestemmingsplan- aangewezen als EHS en GHS. De ontwikkeling van een deel van het AICD op het huidige terrein van de suikerfabriek is onverenigbaar met een eventueel ecologische functie. De Provincie Noord-Brabant erkent dit probleem en onderzoekt

momenteel of de functie EHS en GHS voor een deel van de vloeivelden kan worden heroverwogen met het oog op een duurzame toekomstvastе oplossing.

Op nieuw terrein binnen het zoekgebied wordt 80-100 ha netto uitgeefbaar terrein, overeenkomend met 120 ha bruto ontwikkeld. De exacte netto uitgeefbare oppervlakte is afhankelijk van de wijze waarop de 120 ha binnen zoekgebied kan worden ingepast. Op het bestaande terrein van de suikerfabriek kan 40 -60 ha ontwikkeld worden.

5.3.2 Compact versus gespreid

Zoals hiervoor aangegeven dient de glastuinbouw zo compact mogelijk te worden gerealiseerd. Daarnaast zijn voor glastuinbouw zoveel mogelijk aaneengesloten grote kavels gewenst. Ook het AICD dient op compacte wijze te worden ingepast. Belangrijk hierbij is dat er gekeken wordt naar de juiste clustering van functies en plaatsing van functies ten opzichte van elkaar vanwege eventuele fysieke koppelingen. Binnen de inrichting van het huidige terrein van de suikerfabriek speelt de inpasbaarheid van oppervlaktes een belangrijke rol.

5.3.3 Infrastructuur en ontsluiting

Weg

Zoals in het beleidskader weergegeven heeft het aanvullende MER A4 Steenbergen ten tijde van publicatie van deze startnotitie net ter inzage gelegen. Uitgangspunt voor het AFC is de doortrekking van de A4 vanaf Dinteloord richting Steenbergen zoals aangegeven in dit aanvullende MER. De hoofdontsluiting van het gebied is via de aansluiting van de Noord Lange Weg op de A29.

De bestaande infrastructuur is onderdeel van de verkavelingsstructuur van de polder. De bestaande infrastructuur vormt hierdoor een goede basis voor de ontwikkeling van de AFC. Uitgangspunt voor de AFC is aan te sluiten op de bestaande infrastructuur en ontsluiting zo veel mogelijk over bestaande infrastructuur te laten plaatsvinden. Indien dit niet mogelijk is wordt in eerste instantie bekeken of kan worden volstaan met opwaardering van de bestaande infrastructuur. Wanneer dit niet toereikend is, dient bekeken te worden of nieuwe infrastructuur, aansluitend op de bestaande verkavelingsstructuur, dient te worden gerealiseerd. De Noord Lange Weg wordt de belangrijkste ontsluitingsstructuur van het AFC vanwege de directe relatie met de snelweg.

Water

Ontsluiting over het water is een belangrijke optie voor bepaalde bedrijven uit de bio-based economy. Naast de bestaande maar beperkte kade-infrastructuur van de suikerfabriek, is er ruimte voor aansluiting op vervoer over water langs de oevers van de Dintel en de aftakking van het Mark-Vlietkanaal.

Buis

In het westelijk deel van het plangebied is een ondergrondse buisleiding aanwezig waarvan de huidige functie mogelijkerwijs gaat vervallen. Dit kan op termijn de mogelijkheid bieden om de leiding te gebruiken voor andere doeleinden ten behoeve van het AFC. Te denken valt bijvoorbeeld aan transport van CO₂ ten behoeve van de glastuinbouw. In het MER zal dit in beeld worden gebracht.

5.3.4 Verkaveling

Rationeel verkavelingspatroon

Het zoekgebied, met name de Oude Prinslandse polder, kent een rastervormige, karakteristieke verkaveling. Er is voor gekozen de bestaande verkavelingsstructuur als uitgangspunt te gebruiken voor de inrichting en verkaveling van het (glastuinbouw)gebied. De structuur sluit goed aan bij de voor glastuinbouw gewenste rationele verkaveling- en noord-zuid oriëntatie. Het is de bedoeling dat de hoofdlijnen van het verkavelingspatroon gehandhaafd blijven. De glastuinbouwkavels worden in de rationele raster ingepast. Ook de afstanden binnen de rasters (ca. 1 km) sluiten goed aan bij de gewenste kavelgrootte.

Derriekreek

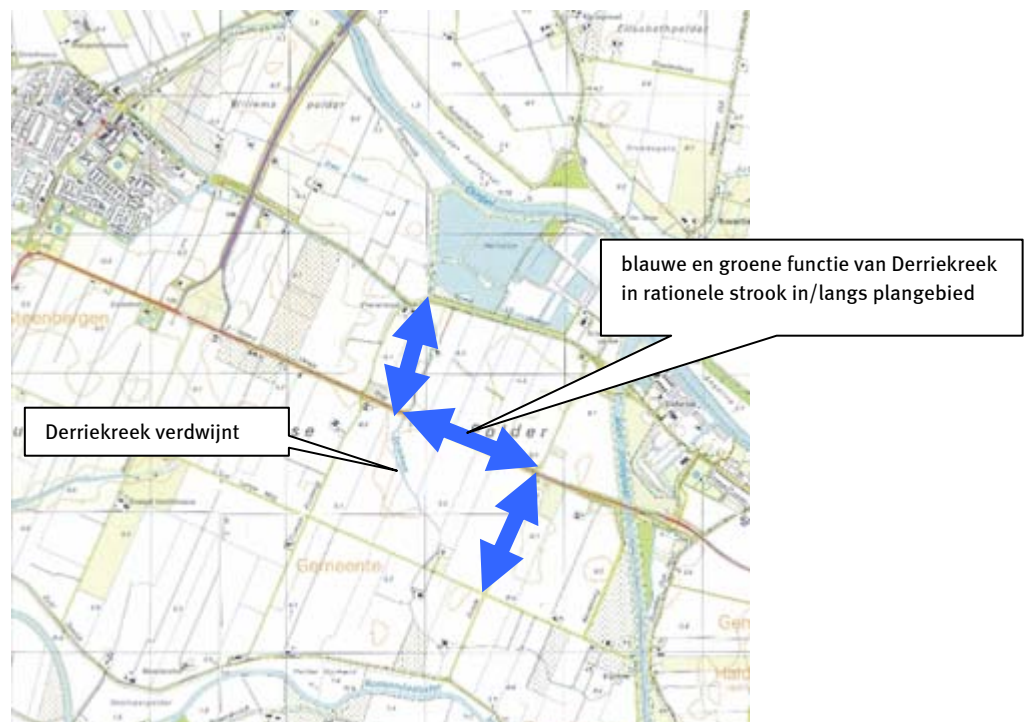
De rationele verkavelingsstructuur wordt onderbroken door de Derriekreek die van het zuidoosten kronkelend naar het noorden stroomt. De Derriekreek heeft een waterfunctie, een (toegekende) ecologische functie en aardkundige waarde. In het MER wordt onderzocht of en hoe de kronkelende Derriekreek kan worden ingepast in de rationele verkaveling van het glastuinbouwgebied. De opties, zie figuur 5.1, gaan ervan uit dat de water- en groenfunctie worden gehandhaafd, maar (bij twee varianten) niet aan elkaar gekoppeld. Dit houdt in dat er van wordt uitgegaan dat de twee functies kunnen worden gescheiden.

Opties, zie figuur 5.4 a t/m c hierbij zijn:

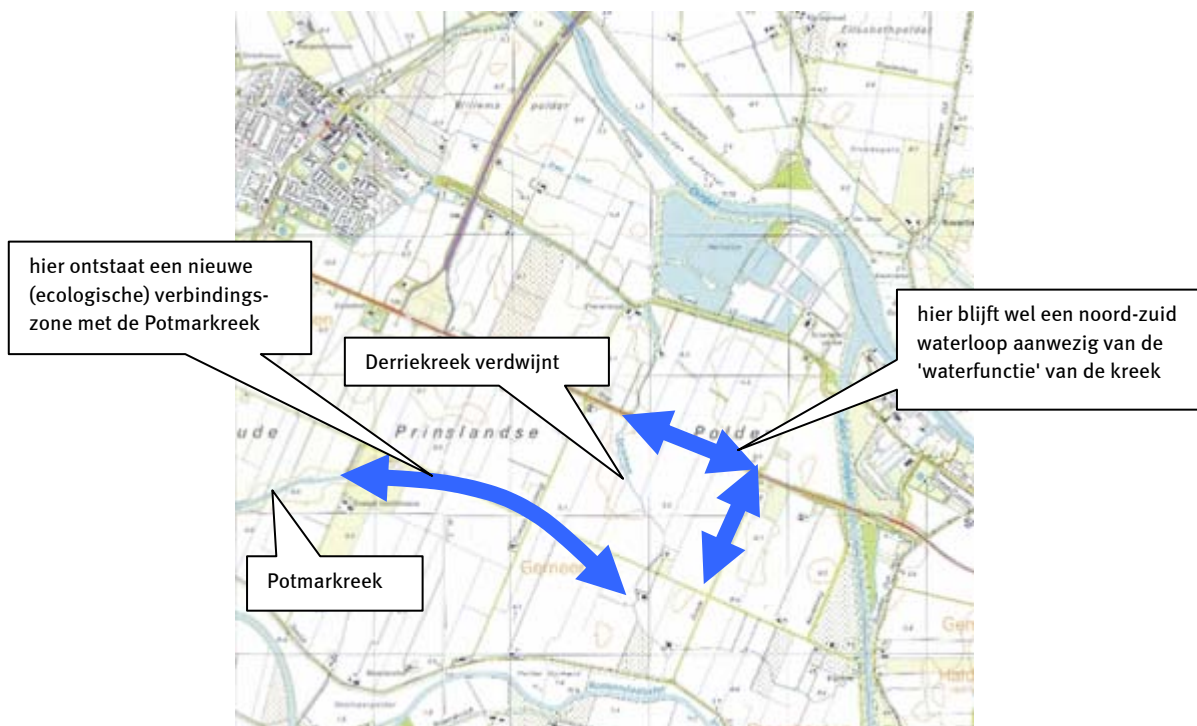
- De verkaveling van het glastuinbouwgebied zodanig maken dat de Derriekreek kan blijven liggen. De Derriekreek blijft in deze optie, naast de water- en groenfunctie, ook zijn aardkundige waarde behouden. De groene en blauwe functie blijven dus gekoppeld. De rationele kavels van glastuinbouw en de bedrijvigheid worden rondom het huidige, slingerende patroon van de Derriekreek gesitueerd. De Derriekreek komt dan te liggen in een aantal verspringende blokken met glastuinbouw, die passen in de orthogonale structuur. Voor de glastuinbouw betekent dit mogelijk een suboptimale verkavelingsstructuur, omdat de benodigde grootschalige, rationele verkavelde percelen rond de Derriekreek niet mogelijk zijn. Ook voor ecologische functie van de Derriekreek betekent dit mogelijk een suboptimale oplossing;
- De Derriekreek rationaliseren en verplaatsen binnen het 'rode' zoekgebied. Om een optimaal verkavelingspatroon te creëren voor glastuinbouw en bedrijvigheid wordt de Derriekreek binnen het zoekgebied gerationaliseerd. De huidige Derriekreek zal hierdoor verdwijnen en de aardkundige waarde gaat verloren. Wel blijven de groene en blauwe functie gehandhaafd en gekoppeld;
- De groene en blauwe functie van de Derriekreek verplaatsen naar buiten het 'rode' zoekgebied. Dit betekent het verdwijnen van de huidige Derriekreek en het verlies van de aardkundige waarde. Wanneer de groene (verbindings) functie van de Derriekreek wordt verplaatst buiten het zoekgebied, ten zuiden van de Zuid Lange Weg, kan het zoekgebied optimaal worden verkaveld voor glastuinbouw en kan de ecologische functie van de Derriekreek worden geoptimaliseerd. Het resterende deel van de Derriekreek wordt dan aangesloten op de Potmarkreek, waarmee een 'nieuwe' ecologische verbindingzone kan worden gerealiseerd. De watervoerende functie van de Derriekreek in het kassengebied kan mogelijk behouden blijven in gerationaliseerde vorm. De groene en blauwe functie van de Derriekreek worden bij deze aanpak ontkoppeld.

Figuur 5.4 a: Huidige Derriekreek inpassen in verkavelingsstructuur

Figuur 5.4 b: Functies van Derriekreek verplaatsen binnen 'rode' zoekgebied

Figuur 5.4 c: Functies Derriekreek deels ontkoppelen en buiten het plangebied situeren

5.3.5 Ruimtelijke situering

Voor glastuinbouwbedrijven is ontsluiting op het noorden belangrijk. Op deze wijze kan de zuidzijde van de bebouwing optimaal gebruik maken van bezonning. De richting van de kappen is bij voorkeur oost-west.

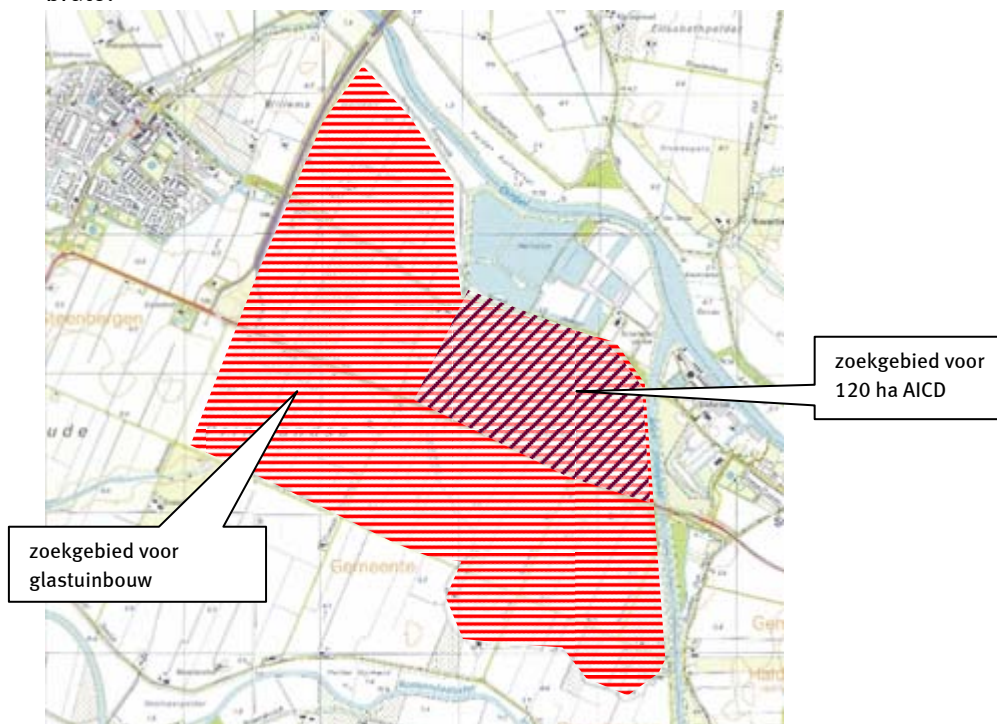
In de glastuinbouw is sprake van schaalvergroting, zeker in de glasgroenteteelt. Zoals reeds aangegeven dient vestiging van grote bedrijven (35-70 ha) mogelijk te zijn. Dit zijn bedrijven met kavels van 7 tot 70 ha. Grote bedrijven bestaan niet noodzakelijkerwijs uit 4 kavels van 18 ha, maar kunnen ook direct 70 ha afnemen.

Als bouwsteen voor glastuinbouw is gekozen voor het realiseren van een aaneengesloten areaal glas.

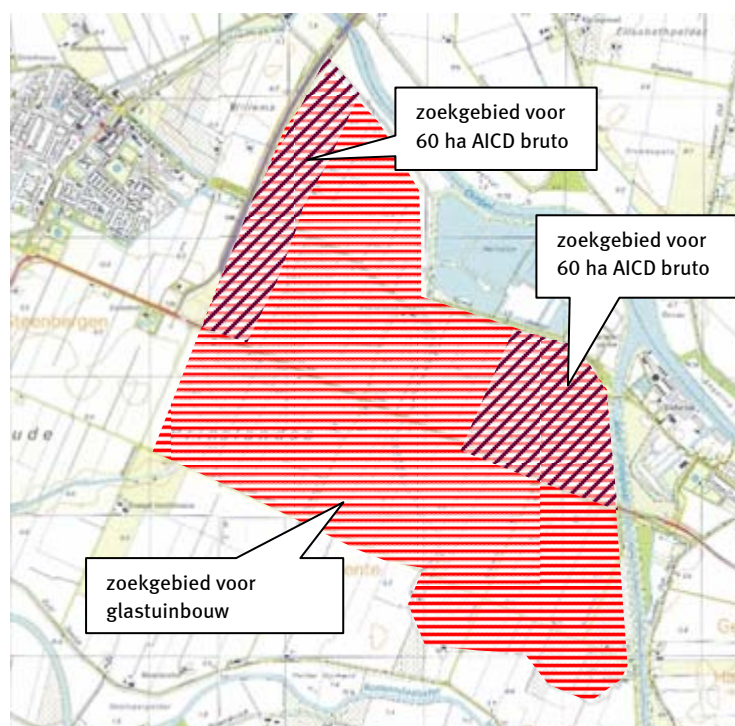
In de opgave van het AICD is reeds geformuleerd dat naar verwachting de helft (60 ha) van het te ontwikkelen terrein een min of meer directe fysieke koppeling met de suikerfabriek en of andere bedrijven heeft. Deze oppervlakte dient daarom grenzend aan het huidige terrein van de suikerfabriek te worden gesitueerd. De andere helft kan flexibel in het zoekgebied worden gesitueerd, bijvoorbeeld in de nabijheid van de hoofdontsluiting, maar wel als één blok bruto. Dit leidt derhalve tot verschillende opties:

- alle bedrijfskavels als één blok in de directe nabijheid van het terrein van de suikerfabriek;
- een verdeling van de bedrijfskavels van het AICD over twee delen van 60 ha bruto waarvan één in de directe nabijheid van het terrein van de suikerfabriek en de andere aan de A29 kan worden gesitueerd
- een verdeling van de bedrijfskavels van het AICD over twee delen van 60 ha bruto waarvan één in de directe nabijheid van het terrein van de suikerfabriek en de andere in de Willemspolder kan worden gesitueerd; bij deze optie kan worden overwogen om de verdeling van het uitgeefbaar areaal anders over de beide blokken te verdelen (meer in Willemspolder, minder in het blok bij de suikerfabriek).

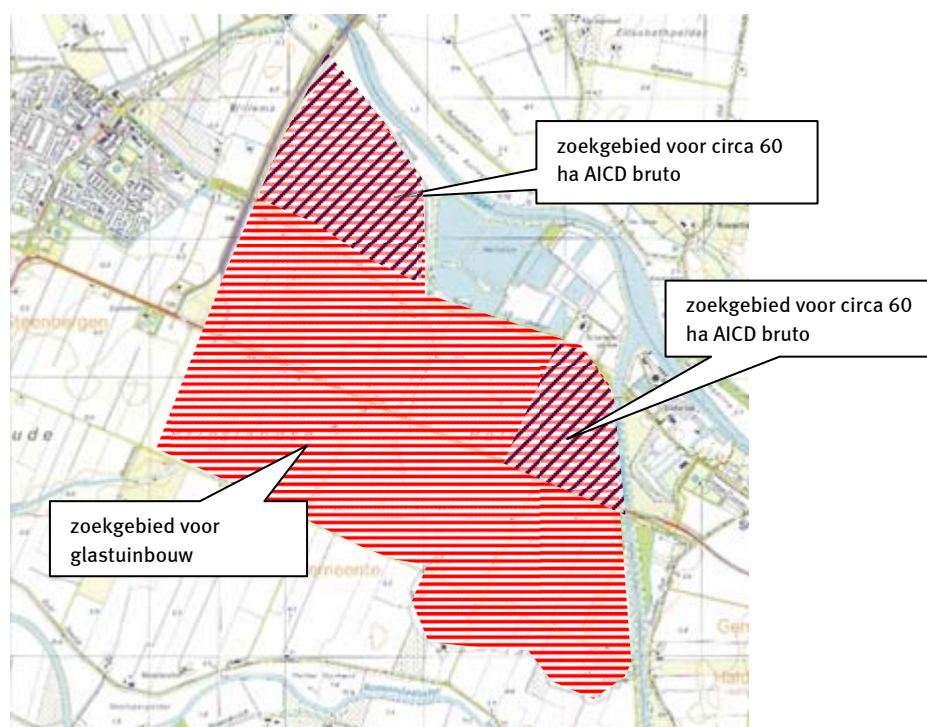
In figuur 5.5 a t/m c zijn voor deze mogelijkheden de zoekgebieden geschetst. In het eerste geval gaat het om een zoekgebied van circa 240 ha aansluitend aan het terrein van de suikerfabriek, waar 120 ha bruto moet worden gesitueerd. In het tweede geval gaat het om twee zoekgebieden van ca. 100 ha (langs de A29 en/of in de Willemspolder) en ca. 100 ha (aansluitend aan het terrein van de suikerfabriek) voor de vestiging van 2 x 60 ha bruto.

Figuur 5.5 a: AICD wordt in zijn geheel in de nabijheid van het terrein van de suikerfabriek gesitueerd

Figuur 5.5 b: AICD wordt deels gesitueerd in nabijheid van het terrein van de suikerfabriek en deels aan de A29

Figuur 5.5 c: Mogelijkheden AI CD en glastuinbouw

5.3.6 Water

Zoals reeds bij de opgave voor de groene-blauwe inpassing is geformuleerd stelt het waterschap momenteel een Integrale gebiedsanalyse (IGA) op, waarin wordt aangegeven wat de wateropgave voor het gebied in de autonome situatie is. In ieder geval geldt het 'stand still' principe uit de Kaderrichtlijn Water. Dit betekent dat er sowieso geen verslechtering mag optreden van de huidige situatie van de waterhuishouding. De wateropgave van het Agro- en Foodcluster wordt in het MER nader geformuleerd. Bij de inrichting van gebieden kan als algemene regel worden gehanteerd dat ongeveer 10% van het in te richten gebied dient te worden gereserveerd voor waterberging. Voor het AFC komt dit overeen met circa 60 ha. Voor de (giet)watervoorziening worden momenteel opties onderzocht van individueel tot collectief (incl. AI CD) gebruik. Als inrichtingsprincipe geldt, in kader van waterbeheer 21^e eeuw, 'vasthouden, bergen, afvoeren'. Parallel aan het opstellen van het MER wordt een watertoets uitgevoerd.

Ten aanzien van het gebruik van water wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om

- individueel (bassins) water te bergen;
- collectieve systemen op te zetten (in combinatie met waterberging);
- volledige gesloten systemen te realiseren.

5.3.7 Waterkeringen

Als optie wordt onderzocht of de bestaande waterkerende functie van de Noord Zeedijk kan worden verplaatst ten noorden van de vloeivelden van de suikerfabriek. Voor het verleggen van waterkering hoeft geen m.e.r.-procedure te worden doorlopen. Het betreft namelijk een regionale kering: een zogenaamde boezemwaterkering. Een m.e.r.-procedure hoeft ten aanzien van waterkeringen alleen worden doorlopen in geval van

aanleg van een primaire waterkering. Regionale waterkeringen zijn geen primaire waterkering conform artikel I van de Wet op de waterkering [Pieters S., 2005].

5.3.8 Landschappelijke inpassing

In het gebied zijn representatieve cultuurhistorische en landschappelijke waarden aanwezig, zoals de dijkstructuur, verkavelingspatroon en de herkenbaarheid van de polders Oude Prinslandse Polder en Willemspolder. Zoals reeds in de opgave geformuleerd wordt bij de invulling van het gebied nadrukkelijk rekening gehouden en gebruik gemaakt van deze karakteristieke structuren.

In tabel 5.1 zijn de ruimtelijke bouwstenen in samenvatting weergegeven.

Tabel 5.1: Bouwstenen alternatieven en varianten Agro- en Foodcluster West-Brabant

Bouwsteen	Uitgangspunt	Opties
Verhouding bruto-netto	- Glastuinbouw: 500 ha bruto, afhankelijk van inpassing 250-300 ha netto - AICD: 40-60 ha netto op terrein suikerfabriek, 120 ha bruto nieuw, afhankelijk van inpassing 80-90 ha netto	1. maximaal 380 ha glas binnen 500-600 ha bruto
Compact versus gespreid	- Glastuinbouw: zo compact mogelijk - AICD: zo compact mogelijk	
Infrastructuur en ontsluiting	- Aansluiten bij ontwerp doortrekking A4 - Noord Lange Weg hoofdontsluitingsroute - Aanpassen infrastructuur	- Gebruik maken van bestaande infrastructuur - Opwaarderen bestaande infrastructuur - Realiseren nieuwe infrastructuur
Verkavelingsstructuur	Glastuinbouw inpassen in bestaande structuur, eventueel verfijning van de blokstructuur	
Derriekreek		- laten liggen en inpassen binnen 'rode' zoekgebied - rationaliseren binnen 'rode' zoekgebied - verleggen naar buiten 'rode' zoekgebied
Ruimtelijke situering glas	Glastuinbouw: één aaneengesloten, niet versnipperd, areaal met grote kavels, gelegen tussen Noord Zeedijk en Zuid Lange Weg	
Ruimtelijke situering AICD	- AICD deels op het terrein van de suikerfabriek - AICD buiten het huidige terrein van de suikerfabriek	1. 120 ha bruto aaneengesloten

Bouwsteen	Uitgangspunt	Opties
		aansluitend op terrein suikerfabriek
		2. 60 ha aansluitend op terrein suikerfabriek, 60 ha bruto aan de A29
Water	- Wateropgave wordt in MER geformuleerd - Inrichtingsprincipe 'vasthouden, bergen, afvoeren' - Mogelijkheden gebruik van water	1. individuele (bassins); 2. collectieve systemen (in combinatie met waterberging); 3. volledige gesloten systemen
Landschappelijke inpassing	Rekening houden en gebruik maken van bestaande dijkstructuren, verkavelingsstructuur en herkenbaarheid polders	

5.4 Niet-ruimtelijke bouwstenen: ambitieniveau duurzaamheid

In het MER wordt gekeken naar verschillende ambitieniveau's voor duurzaamheid. Dit is deels gekoppeld aan de wijze waarop symbiose/samenwerking tussen de verschillende clusters van het Agro- en foodcluster kan plaatsvinden. Daarnaast gaat het om maatregelen die binnen de afzonderlijke clusters (met name de glastuinbouw) kunnen worden genomen. Daarbij wordt onder andere ingegaan op energie, het (her)gebruik van grond- en reststoffen en -stromen en waterverbruik.

Verder wordt in het MER gekeken naar mogelijkheden op welke wijze wellicht gezamenlijk gebruik kan worden gemaakt van ruimten, installaties en utilities.

Uit een eerder onderzoek is gebleken dat er mogelijkheden zijn voor windenergie ten noorden van de Galgendijk. In het MER vormt dit aspect onderdeel van het energiesysteem dat wordt uitgewerkt.

5.5 MMA

In het kader van het opstellen van het MER wordt het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) opgesteld. Er worden mogelijke maatregelen en ingrepen in beeld gebracht die kunnen bijdragen aan het voorkomen en beperken van milieugevolgen.

6 Milieuaspecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de milieuaspecten die in het kader van deze m.e.r.-procedure relevant worden geacht. Ingeschat is dat de volgende milieuthema's met de bijbehorende aspecten in elk geval in het MER aan de orde moeten komen.

Thema	Aspecten
Symbiose en samenwerking	Energiegebruik / CO2 emissie Gebruik van grondstoffen (Grond)waterverbruik en waterlozing (Bij-) en (rest)productstromen
Bodem	Bodemopbouw Zetting Bodemkwaliteit
Natuur	Beschermde soorten Beschermde gebieden Ecologische relaties (EVZ) Ontwikkelingspotentie voor groen
Landschap	Landschappelijke structuur Landschapsbeleving Kansen landschappelijke transformatie
Cultuurhistorie	Beschermde cultuurhistorische waarden Overige cultuurhistorische waarden
Archeologie	Archeologische waarden Archeologische verwachtingswaarde
Verkeer	Autoverkeer Langzaam verkeer Openbaar vervoer Verkeersveiligheid Multimodaliteit
Geluid en Trillingen	Geluidbelasting industrie Geluidsbelasting verkeer Trillingen
Luchtkwaliteit	NO _x PM10 (Fijn stof) Geurhinder
Externe veiligheid	Opslag gevaarlijke stoffen Vervoer gevaarlijke stoffen
Lichthinder	lichtemissie
Recreatie	Recreatiegebieden Recreatieve routes
Sociale aspecten	Sociale relaties Inpassing bebouwing
Duurzaam ruimtegebruik	Netto/bruto verhouding

In de volgende paragrafen zijn deze aspecten kort toegelicht.

6.1 Symbiose en samenwerking

Een combinatie van het agro-industrieel bedrijvenpark, de suikerfabriek en glastuinbouw biedt mogelijkheden voor symbiose, een samenwerking met wederzijds voordeel. Het gaat hierbij onder andere om de uitwisseling en het gezamenlijk gebruik van stromen. In het m.e.r. wordt, aangaande symbiose/samenwerking, ingegaan op energie, het gebruik van grondstoffen, waterverbruik en bij- en reststromen plus eventuele afvalstromen.

Energie neemt een bijzondere plek in binnen glastuinbouwgebieden en bedrijventerreinen en vormen daarmee een belangrijk aspect voor de m.e.r. In het m.e.r. worden het verwachte energieverbruik geïnventariseerd en wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn voor de inrichting van een duurzaam energiesysteem. Er zijn vele mogelijkheden om een nieuw glastuinbouwgebied/bedrijventerrein op een duurzame manier vorm te geven. Hierbij kan gedacht worden aan:

- beperking van het energiegebruik door toepassing van warmtekrachtkoppeling en energieclusters waarin gezamenlijk wordt geïnvesteerd (schaalvoordelen), energie wordt uitgewisseld (peaksharing), ingekocht en gezamenlijk de verbruiken worden gemanaged;
- het gebruik van restwarmte van derden (uitwisseling glastuinbouw / bedrijventerrein) of aardwarmte;
- het toepassen van thermisch energieopslag in aquifers in combinatie met warmtepompen;
- combinatiemogelijkheden met windenergie en/of biomassaverwerking;
- productie en gebruik van biobrandstof middels bijvoorbeeld vergisting.

Naast energie wordt er in het m.e.r. gekeken naar het gebruik van grondstoffen, waterverbruik en bij- en reststromen, waarbij aandacht wordt besteed aan mogelijkheden voor symbiose/samenwerking tussen het bedrijventerrein en het glastuinbouwgebied. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het gebruik van reststoffen van de suikerfabriek als grondstof voor een bedrijf op het bedrijventerrein, het hergebruik van water enz. Voorbeelden van mogelijkheden tot symbiose/samenwerking zijn weergegeven in het rapport "Agro en foodcluster West Brabant" [BRO, 2005].

Bij symbiose en samenwerking gaat het niet alleen om energie water, water en ander stromen, maar ook om gebruik van installaties en utilities, om inkoop en gebruik van services, om uitwisseling van personeel, kennis en ervaring, onderzoek en om efficiënt ruimtegebruik.

Het is belangrijk dat er bij de ontwikkeling van een glastuinbouwgebied en of bedrijventerrein keuzes worden gemaakt over welke doelen wél en welke doelen niet worden nagestreefd en gefaciliteerd. Een complicerende factor voor wat betreft de symbiose (bijvoorbeeld op het gebied van energie) is daarbij dat de ontwikkelingen op dit gebied razendsnel gaan. Het is dus belangrijk dat die doelen worden gekozen die niet alleen nu maar ook binnen de termijn waarin het glastuinbouwgebied wordt gerealiseerd, de meest realistische en efficiënte doelen vertegenwoordigen.

6.2 Water

In Nederland heeft water een eigen plaats gekregen in de ruimtelijke besluitvorming via de verplichte 'watertoets' (wijziging van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening, juli 2003). De watertoets houdt in dat bij het maken van ruimtelijke plannen al in een vroeg stadium bekeken moet worden wat de gevolgen zijn voor water. De watertoets omvat het proces van het vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. De watertoets omvat overleg met de waterbeheerders, het leveren van input in het ontwerpproces en het opstellen van een waterparagraaf in het (voorontwerp-)bestemmingsplan en de ruimtelijke onderbouwing.

Voor glastuinbouw is water een belangrijke factor. Glastuinbouw kan -indien geen maatregelen worden genomen- kan grote effecten hebben op het grond- en oppervlaktewater, zowel op de kwaliteit als op de kwantiteit. Zorgvuldig omgaan met water is inmiddels een geaccepteerd en gebruikelijk onderdeel van de bedrijfsprocessen van de glastuinbouw. Desalniettemin is het noodzakelijk om in het onderzoek veel aandacht te besteden aan mogelijke effecten op het watersysteem. Het verminderen van effecten zal een belangrijk onderdeel zijn van de ontwerpopgave.

In een overleg met het Waterschap Brabantse Delta dienen de uitgangspunten en randvoorwaarden met betrekking tot de toekomstige waterhuishouding te worden geformuleerd. Sinds de invoering van de watertoets gaat deze dialoog verder en is deze minder 'vrijblijvend' dan voorheen. De wettelijk ingevoerde watertoets stelt overleg tussen initiatiefnemers en waterbeheerders verplicht waar het gaat om ontwikkelingen die het watersysteem beïnvloeden. Daarnaast worden in telefonische overleggen met de gemeentes de randvoorwaarden vastgesteld. De randvoorwaarden vanuit de glastuinbouw zoals het verbruik van gietwater en de afvoer van spuiwater worden gebaseerd op aanwezige kentallen.

De waterbalans van het glastuinbouwgebied staat centraal bij de effectbeschrijving van het milieuaspect water. In een globale waterbalans worden waterbehoefte (voor gietwater) en waterafvoer (in verband met wateroverlast), tegenover elkaar gezet. Om de waterafvoer uit het gebied niet te vergroten dient voldoende waterberging conform de norm van het Waterschap te worden aangelegd. Een belangrijk uitgangspunt is verder de invulling van de huidige watergang, de *Derriekreek*, als ecologische verbindingszone. De watervraag en het wateraanbod worden met kentallen jaarrond in beeld gebracht door waterbalansberekeningen.

De ervaring leert dat in glastuinbouwgebieden doorgaans een tekort aan beschikbaar gietwater optreedt. Als gevolg hiervan zal gekeken moeten worden naar aanvullende (duurzame) waterbronnen in/of rondom het gebied. Mogelijke aanvullende waterbronnen in beeld worden in beeld gebracht. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om kasdekwater, (gezuiverd) condenswater van de suikerfabriek, afgekoppeld hemelwater uit de omgeving (bijvoorbeeld nieuw bedrijventerrein), oppervlaktewater, grondwateronttrekking of leidingwater. Het kan hierbij gaan om collectieve systemen of systemen op individueel niveau. Bij deze zoektocht zullen duurzaamheid en haalbaarheid worden meegenomen.

De toepasbaarheid van gietwater hangt sterk af van de te bereiken waterkwaliteit. Tuinbouw stelt hieraan hoge eisen en vaak vormt deze kwaliteit een bottleneck. Kwaliteit van gietwater en afvalwater wordt meegenomen in het onderzoek. Hierbij wordt voorzover

zuivering van waterstromen benodigd is het waterzuiveringsproces op hoofdlijnen beschreven. Voor aanvullende kennis zal knowhow van de waterleverancier in het gebied gebruik worden gemaakt.

Op basis van bovenstaand onderzoek wordt een globaal watersysteem beschreven die in het MER kan worden ingebracht. Voor de diverse deelstromen van dit systeem worden de verschillende alternatieven op hoofdlijnen uitgewerkt.

6.3 Bodem

De ondergrond in het plangebied bestaat uit kleigrond. De voorgenomen activiteit heeft effect op de bodemopbouw en de bodemkwaliteit. De mate van het effect is sterk afhankelijk van de exacte locatie en het ontwerp (bijvoorbeeld door de aanvoer van grond). Als bodemverontreinigingen worden aangesneden moet onderzocht worden of de verontreiniging geïsoleerd kan worden, dan wel gesaneerd moet worden. Het voornemen leidt naar verwachting niet tot nieuwe bodemverontreinigingen.

De werkzaamheden voor het MER bestaan uit een vooronderzoek dat conform de NVN 5725 zal worden uitgevoerd. Hierbij ligt de nadruk op het opstellen van een hypothese omtrent de aan-/ afwezigheid, de aard en de ruimtelijke verdeling van eventuele verontreinigingen. In het kader van het vooronderzoek zullen we mogelijke bronnen (gemeenten en eigenaren) en archieven (hinderwet, bouw, Actie Tankslag, bodemonderzoeken) raadplegen. Daarnaast zal een terreininspectie plaatsvinden, waarbij nadrukkelijk aandacht zal worden besteed aan de ligging van perceelsgrenzen, eventueel op het terrein aanwezige erfverhardingen, zoals semi-verharding en/of asfalt, puinpaden, slootkanten, sloten en andere watergangen.

Bij de beschrijving in het MER zal aandacht zijn voor de te verwachten aan- of afwezigheid, de aard en verdeling van eventuele bodemverontreinigingen.

6.4 Natuur

Het aspect 'ecologie' is één van de onderwerpen die in de m.e.r.-procedure zorgvuldig in beeld moeten worden gebracht. Voorafgaand aan ruimtelijke inrichting in het landelijk of stedelijk gebied moet door middel van een natuurtoets worden vastgesteld of beschermde natuurwaarden in het geding zijn. Op basis daarvan worden, indien er leemtes in de gegevens zijn, aanvullende inventarisaties uitgevoerd. Indien er beschermde natuurwaarden worden geschaad is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet voor aanvang van de werkzaamheden noodzakelijk.

In het MER wordt beschreven wat de aanwezige beschermde natuurwaarden zijn en wat de effecten van de ingreep op die natuurwaarden zijn. Daarbij kunnen aanwezige natuurwaarden ook een aanzet geven voor de inrichting van het plangebied of voor de situering van mitigerende voorzieningen (koppeling groen-blauw). Deze kan op onderdelen bijdragen aan de ontwikkeling van de actuele of voorgenomen natuurwaarden binnen, maar ook buiten het 'rode' zoekgebied (ontwikkelingsmogelijkheden groen).

6.5 Landschap

Het landschap in de Prinslandsepolder heeft een aantal kwaliteiten. De dijken zijn op dit moment zeer herkenbaar in het landschap aanwezig. De kenmerkende polderstructuur met de typerende (raster) verkaveling en het wegenpatroon is goed zichtbaar. De Derriekreek doorsnijdt deze polderstructuur als een groen-blauw lint. In het MER wordt het effect van op de kenmerkende landschapsstructuur en het effect op de landschapsbeleving in beeld gebracht. Daarnaast wordt er ingegaan op de kansen voor landschappelijk transformatie.

6.6 Cultuurhistorie

In de Prinslandse Polder zijn vijf gebouwen aangewezen in het kader van het MIP (monumenten inventarisatie project), daarnaast ligt in het gebied een rijksmonument. In het gebied is ook een aantal cultuurhistorisch waardevolle lijnen aanwezig. De effecten van het voornemen op de cultuurhistorische elementen worden in het MER kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief in kaart gebracht.

6.7 Archeologie

Archeologie krijgt beleidsmatig een steeds grotere rol bij de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen. Bij voorbereiding en toetsing van ruimtelijke planvorming dient, conform provinciaal beleid, onderzoek verricht te worden naar de aanwezigheid van archeologische waarden. Indien archeologische waarden aanwezig zijn en het gaat om waardevolle vindplaatsen, dient gestreefd te worden naar behoud *in situ*. De initiatiefnemer krijgt de keuze om of het ontwerp zo aan te passen dat de waarden behouden blijven of de waarden voorafgaand aan de planontwikkeling te laten onderzoeken, op te graven en te documenteren.

Vroeg inzicht in de archeologische waarden in de ondergrond geeft de mogelijkheid erop te anticiperen in het ontwerp en zo (duur en tijdrovend) vervolgonderzoek te vermijden. Het archeologisch onderzoek bestaat uit een aantal opeenvolgende stappen met een toenemende mate van onderzoeksniveau. In een groot aantal projecten hoeft niet het gehele onderzoekstraject te worden doorlopen en kan worden geconstateerd dat de voorgenomen activiteit geen nadelige effecten heeft op de archeologische waarden.

Voor de onderzoekslocatie van het Agro- en Foodcluster West-Brabant geldt volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) een lage trefkans op archeologische sporen. Uit de omgeving zijn enkele vondstmeldingen bekend. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Brabant heeft het gebied eveneens gekarteerd als een gebied met een lage trefkans op archeologische waarden. Dit alles maakt dat de verwachting voor het aantreffen van archeologische waarden in de ondergrond van het plangebied als laag moet worden beschouwd.

Er wordt daarom een quick-scan archeologie uitgevoerd dat vervolgens in het MER wordt verwerkt en in het ontwerpproces wordt meegenomen. In dit onderzoek worden meerdere kaarten geraadpleegd, waaronder in ieder geval de bodemkaart, meerdere historische kaarten, de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW), Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) en de Cultuurhistorische kaart van de provincie Noord-Brabant.

Het resultaat van het archeologisch bureauonderzoek is een geactualiseerde, onderbouwde archeologische verwachtingswaarde voor het plangebied van het Agro- en Foodcluster. Deze verwachtingswaarde wordt in het MER verwerkt en dient als uitgangspunt bij het ontwerpproces.

6.8 Verkeer

De transformatie van het gebied tot het Agro- en Foodcluster West-Brabant zal een duidelijk effect hebben op de verkeersbelasting van de infrastructuur in en rond het plangebied. Zowel voor de plannen zelf -zijn aanpassingen aan de infrastructuur noodzakelijk- als voor de afgeleide milieueffecten (geluid, lucht) is het nodig om te kunnen beschikken over goede informatie over de bestaande en toekomstige verkeersstromen. Met behulp van verkeersmodellen wordt het effect van het voornemen op verkeer kwantitatief beschreven. Een belangrijk aandachtspunt hierbij vormt de aanleg van de A4 aan de rand van het gebied (geplande realisatie in 2011).

Het verkeersonderzoek geeft inzicht in de toename van het verkeer als gevolg van de ontwikkeling van de glastuinbouw en het Agro- en Foodcluster West-Brabant. Ook geeft het onderzoek inzicht in de verhouding intensiteit : capaciteit van de belangrijkste wegen. De output van het onderzoek dient als input voor de berekening van het geluidonderzoek en de luchtkwaliteit.

De mogelijkheden voor multimodaal vervoer over het water via de Dintel worden in het MER kwalitatief onderzocht.

6.9 Geluid

De voorgenomen activiteit zal een duidelijk effect kunnen hebben op de akoestische situatie in en rond het plangebied. Dit hangt vooral samen met de effecten die kunnen optreden door verkeer van en naar de nieuwe activiteiten in het plangebied. Daarnaast kan -maar dat is waarschijnlijk beperkt van omvang- de nieuwe bedrijvigheid leiden tot emissie van geluid. De effecten van de voorgenomen activiteit zullen afzonderlijk (industrielawaai, wegverkeerslawaai en eventueel ook scheepvaartlawaai) en cumulatief worden berekend met behulp van het pakket Geonoise. Deze cumulatie wordt kwalitatief beschreven met behulp van de wegingsfactoren volgens de methode Miedema (Lmk Milieukwaliteitsmaat).

6.10 Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit is in 2005 een belangrijk aspect geworden in ruimtelijke projecten. Op 19 juli 2001 is het gewijzigde Besluit Luchtkwaliteit (Blk) in werking getreden. Inmiddels is sinds 5 augustus 2005 een herzien Besluit Luchtkwaliteit (en een aangepaste Meetregeling) van kracht. In het MER wordt inzicht gegeven in de lokale luchtkwaliteit en het effect van de voorgenomen activiteit erop. Met name het effect van verkeer en met name de stoffen NO₂ en PM₁₀ (fijn stof) zijn van belang. De benodigde berekeningen worden uitgevoerd met het CAR II model (versie 5).

6.11 Externe veiligheid

Externe veiligheid beschrijft de risico's die ontstaan als gevolg van opslag of handelingen met gevaarlijke stoffen. Dit kan betrekking hebben op inrichtingen (bedrijven) of transportroutes. Voor glastuinbouw en het bedrijventerrein kunnen zowel de opslag van gevaarlijke stoffen (bijvoorbeeld koelmiddelen) als het transport van gevaarlijke stoffen een rol spelen. Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg wordt in het MER een kwantitatieve risicoanalyse uitgevoerd. Voor de overige, industriële bronnen wordt een kwalitatieve risicoanalyse uitgevoerd.

6.12 Licht

De emissie van licht uit glastuinbouw is al jaren een punt van aandacht. Inmiddels zijn al veel maatregelen genomen (zijafscherming, steeds meer ook bovenafscherming). In het "Besluit Glastuinbouw" is voorgeschreven dat de gevels van de kassen moeten zijn afgeschermd. Deze afscherming moet leiden tot 95 procent minder uitstraling op 10 meter afstand van de kas. De lampen mogen niet buiten de kas zichtbaar zijn. Verder moet in de periode van 1 september tot 1 mei de assimilatieverlichting in de avonduren (20.00 uur tot 24.00 uur) uit zijn. In de plannen voor het Agro-en Foodcluster is op basis van afspraken tussen de sector en milieugroepen al rekening gehouden met een groot percentage afgeschermd kassen (boven- en zijafscherming). De lichtuitstoot boven kassen moet per 1 januari 2008 voor 95% afgeschermd worden. In het MER worden de effecten van de optredende lichtemissie in beeld gebracht.

6.13 Recreatie

In het MER worden de effecten ten aanzien van bestaande recreatiegebieden en bestaande recreatieve routes kwalitatief beschreven.

6.14 Sociale aspecten

In het gebied komen verspreid een aantal boerderijen voor. Het zoekgebied is op dit moment een open gebied met een voornamelijk agrarisch gebruik. In het MER wordt kwalitatief gekeken naar de effecten van het voornemen op de sociale relaties. Daarnaast wordt een doorkijk gemaakt naar de mogelijkheden voor inpassing van bestaande en nieuwe woningen.

6.15 Duurzaam ruimtegebruik

In Nederland is sprake van een grote ruimtedruk. Veel mensen op een kleine oppervlak, veel functies die om ruimte vragen. Het zuinig (duurzaam) omgaan met de ruimte die beschikbaar is, zowel kwantitatief als kwalitatief, wordt vanuit de Nota Ruimte (Ministeries van VROM, LNV, VenW en VROM, 2004) en bijvoorbeeld vanuit het streekplan Noord-Brabant 2002 voorgestaan. Concepten als meervoudig ruimtegebruik, stapelen van functies enz. zijn hiervoor mogelijk richtingen. Ook de provincie Brabant heeft aangegeven onnodig ruimtebeslag tegen te willen gaan (Notitie aandachtspunten en randvoorwaarden voor verdere planvorming, 28 maart 2006). In het MER wordt kwalitatief gekeken naar het duurzaam ruimtegebruik.

Bronnen

BRO, januari 2000

Ruimtelijke onderbouwing Agro Industrieel Complex Dinteloord

BRO, maart 2005

Agro- en Foodcluster West-Brabant, eindrapport

Ministeries VROM, LNV, VenW en EZ, 2005

Nota Ruimte

Motivaction, 2006

Onderzoek marktpotentie en het nut en de noodzaak van de voorgenomen projectvestiging glastuinbouw te Dinteloord

Pieters S., 2005

Teksten Regelgeving milieueffectrapportages, editie 2005

Provincie Noord-Brabant, 2002

Streekplan Noord-Brabant. Brabant in Balans

Provincie Noord-Brabant, 2004

Uitwerkingsplan regio Halderberge en Steenbergen

Provincie Noord-Brabant, 2005

Gebiedsplan Brabantse Delta

Provincie Noord-Brabant, 2006

Notitie Aandachtspunten en randvoorwaarden voor verder planvorming

Rijkswaterstaat, 2002

Vaarwegen in Nederland, uitgave 2002

Witteveen en Bos i.c.m. RBOI, maart 2006

Plan-MER (SMB) Glastuinbouw West-Brabant, i.o.v. provincie Noord-Brabant

www.rijkswega4.nl